

T.B.M.M.

(S. Sayısı: 878)

Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Tasarısı ve Çevre ile Tarım, Orman ve Köyüşleri Komisyonları Raporları (1/949)

Not: Tasarı, Başkanlıkça Adalet, İçişleri, Çevre ile Tarım, Orman ve Köyüşleri komisyonlarına havale edilmiştir.

T.C.

Başbakanlık

19.1.2005

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-124/279

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tarım ve Köyüşleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 12.1.2005 tarihinde kararlaştırılan "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

GENEL GEREKÇE

Yaşamın temel öğelerinden olan toprak, ekonomisi büyük ölçüde tarımsal üretime bağlı olan ülkemizde, önemli bir üretim faktörüdür. Ancak, asırlardır pek çok medeniyete beşiklik yapmış olan Anadolu topraklarında, yoğun arazi kullanımı, aşırı otlatma, yangınlar ve tarla açma gibi nedenlerle doğal bitki örtüsü tahribata uğramış, bozulan doğal dengeler sonucu bazı bölgelerimizde erozyon bir felaket haline gelmiştir.

Günümüzde ise hızlı nüfus artışı ile teknolojik ve endüstriyel gelişmeler yeni konutların, fabrikaların ve yolların yapımını zorunlu kılmaktadır. Maalesef bu gereksinmeler çoğu kez arazinin kullanım amacı, topografyası ve bitki örtüsü tahrip edilerek karşılanmaktadır. Arazinin doğal özellikleri gözetenmeden tarım, mera, orman alanı veya tarım dışı amaçlı kullanılması erozyon, çoraklaşma, kirlenme gibi arazi bozulmalarını artırmakta ve ülkede ekonomik kayıplar yanında ekolojik kayıpları da beraberinde getirmektedir.

Kuşkusuz topraktan çeşitli amaçlar için yararlanılacaktır. Ancak günümüz teknolojik koşullarında arzı artırılmayan, yerine geçebilecek bir eşdeğeri olmayan, oluştuğu yerde iken daha üretken olabilen, oluşumu asırlar sürmesine rağmen kaybı dakikalar içinde gerçekleşebilen ve kıt bir kaynak olan topraktan alınan ürün gittikçe azalmaktadır. Bu nedenlerden dolayı öncelikle üretken tarım topraklarının ve arazi bütünlüğünün çok iyi korunması gerekmektedir.

Toprak kaynaklarımızın korunması, geliştirilmesi, sürdürülebilirliğinin sağlanması ve en üst düzeyde üretimde kullanılması çok iyi hazırlanmış arazi kullanım planlarıyla mümkün olacaktır. Arazi kullanım planları ile tarım için uygun olmayan verimsiz araziler belirlenerek, gerekli altyapı

düzenlemelerinin getirilmesi suretiyle sanayi için mekan ve hammadde, kentleşme ve turizm için yerleşim yeri olarak tahsis edilecek ve böylece tarım dışı kullanımlara uygun alternatifler yaratıldığından tarım alanlarının tahribi azalacaktır. Diğer taraftan özellikleri tarımsal kullanıma uygun olmayan arazilerin toprak işlemeli tarımdan mera veya orman gibi kullanımlara dönüştürülmesi bu alanlardaki arazi bozulmalarını önleyecek, tarımsal kullanımı daha ekonomik olan alanların da tarıma kazandırılması sağlanacaktır.

Bu nedenle her şeyden önce "üretilemeyen kaynak bir avuç toprak" gerçeğinin toplumun her kesimi tarafından bilinçli bir yaşam anlayışı haline dönüşmesi sağlanmalıdır. Tanımlanan bu yeni tutum ve anlayış biçimi ekonomik, toplumsal, teknolojik, finansal ve hukuksal boyutları içeren bir sürecin hayata geçirilmesini gerektirmektedir. Bu sürecin en önemli aşamalarından biri, hatta süreci başlatacak olan güç yasal düzenlemelerdir.

Ancak hukuk sistemimizde yer alan bazı kanunlarda; toprakların durumu yalnızca mülkiyet gözetilerek ele alınmış, toprakların üretim gücünün korunması, geliştirilmesi ve tarım işletmelerinde optimum parsel büyüklüğü oluşturulması gibi durumları düzenleyen özel bir kanun çıkarılmamıştır.

Toprak varlığımızın yoğun ve yaygın bir şekilde kaybolmasına neden olan bu yasal boşluğu gidermek ve tarımın en önemli girdilerinden olan toprağın, tarımın diğer konularıyla birlikte ele alınmasını ve hizmetlerin bütünlük içerisinde yürütülmesini sağlamak, arazilerin ekonomik ve ekolojik kazanımlar gözetilerek planlı kullanım ilkelerini belirlemek amacıyla bu Kanun Tasarısı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1.- Üretilemeyen doğal bir kaynak olan toprakların kaybı ve bozulması, doğal nedenler yanında, genellikle çeşitli ihtiyaçlar için plansız ve yanlış arazi kullanımı sonucu ortaya çıkmaktadır. Madde ile, Kanunun amacının doğal veya yapay olaylar sonucu meydana gelen toprak ve arazi bozulmalarının ve kayıplarının giderilmesi olduğu ifade edilmiştir.

Madde 2.- Kanunun kapsamı belirtilmiştir.

Madde 3.- Kanunda geçen ifadelerin tanımları yapılmıştır.

Madde 4.- Mülkiyet hakkının kullanımı sırasında toprağın fonksiyonlarını dengeli ve eksiksiz olarak yerine getirmesini sağlamak amacıyla araziyi kullananların Kanun kapsamındaki önlemleri almakla yükümlü oldukları hükme bağlanmaktadır.

Madde 5.- Kanunun gerektirdiği işlemlerin katılımcı, hızlı ve etkin yürütülebilmesi amacıyla ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının yanı sıra sivil toplum örgütlerinin de katılımıyla her ilde Toprak Koruma Kurulu oluşturulması öngörülmektedir.

Madde 6.- Toprak Koruma Kurullarının görev ve sorumlulukları belirlenmiştir.

Madde 7.- Toprak ve arazinin korunması, geliştirilmesi ve kullanımı sürecinde dengeli ve en verimli sonuca ulaşmak toprağın bütün yönleriyle iyi tanınmasına bağlıdır. Toprağın değişik kullanımlar karşısındaki davranışları onların morfolojik ve genetik özellikleriyle yakından ilgilidir. Toprakların fiziksel, kimyasal, biyolojik özellikleri ve diğer morfolojik ve genetik özelliklerini belirlemek amacıyla yurt çapında ayrıntılı toprak etütlerinin yapılması, yapılan toprak etütleri sonucu toprakların mevcut genetik, morfolojik ve fizyografik özellikleri, arazilerin kullanım potansiyeli, yeteneği, problemleri ve ihtiyaç duyulan diğer özellikleri belirlenmektedir. Bu bilgilerin sistemli bir şekilde planlamacılara ve kullanıcılara sunulması için standart ölçekte haritalanması gerekir.

Ülkemizde ihtiyaç duyulan gıda, yem, lif ve diğer bitkisel üretimi önemli derecede etkileyen tarım arazilerinin niteliklerine göre belirlenerek sınıflandırılması bu kaynağın korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılmasında önemli yer tutmaktadır

Madde ile, ülkemizde toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, sınıflandırılması, toprak ve arazi ile ilgili standartlar ve haritaların hazırlanması ve veri tabanının oluşturulmasının çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir.

Madde 8.- Yurdumuzda tarım yapılan arazilerin parsel büyüklükleri; başta mirasçılar arasında yapılan arazi paylaşımı veya ticari amaçlı arazi satışlarından kaynaklanan bölünme olmak üzere çeşitli nedenlerde küçülmekte ve ekonomik olmaktan çıkmaktadır. Küçülen parsellerde ileri tarım teknolojileri ve girdilerinin kullanılması zor veya ekonomik değildir. Çoğu zaman kaynak israfı ve arazi bozulması sürecinin hızlanarak artmasının nedeni yine küçülen parsellerde yapılan yoğun tarımsal faaliyetlerdir. İleri teknolojilerin tarımsal üretimde kullanılması ve tarımsal işletmenin sahip olduğu tarımsal arazi parsellerinin yeter büyüklükte olması işletme ekonomisine büyük katkı sağlayacaktır.

Yurdumuzda ekolojik çeşitlilik, ekonomik ve sosyal yapıdaki farklılıklar nedeniyle; tarımsal üretim şekilleri ve bitki deseni de yörelere göre farklıdır. Madde ile, parsel büyüklüklerinin yapılacak araştırmalarla yörelere göre yeter büyüklükte belirlenmesi hükmü getirilmiştir.

Madde 9.- Günümüzde gerek doğal olaylar gerekse insan faaliyetleri sonucu yeryüzünde bulunan toprak kaynaklarının bozulması ve yok olması hızla devam etmektedir. Doğal olayların meydana getirdiği bozulmalar büyük oranda arazi kullanılırken bilinçsiz insan faaliyetleri ile hızlandırılmaktadır.

Arazinin kullanım amacı ne olursa olsun etkilediği alan ve çevresinde bulunan toprakların zarar görmemesi için fiziksel, kültürel ve benzeri tedbirleri içeren, toprak korumaya esas planlar ve/veya projeler hazırlanması, uygulanması ve bunlara uyulması meydana gelecek zararları önleyecektir.

Madde ile arazilerin; yeteneğine uygun planlanması ve kullanım planlarında belirtilen amaçlar dışında kullanılmaması amacıyla, her türlü arazi kullanımlarında toprak korumayı temel ilke edinen arazi kullanım, tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri ile toprak koruma projelerinin hazırlanması öngörülmektedir.

Madde 10.- Yurdumuzda çeşitli amaçlarla ve değişik kişi veya kuruluşlar tarafından arazi kullanım planları yapılmakla beraber bir bütünlük ve uyum mevcut değildir.

Ülkemiz ekonomisi için önemli olan tarım, mera ve orman arazilerinin; doğal yapı, ekolojik, ekonomik ve toplumsal veriler gözetilerek bilimsel esaslara göre belirlenmesi; koruma, geliştirme ve kullanma sürecinde isabetli kararların alınmasına yardımcı olacaktır.

Çayır, mera ve orman arazilerinin belirlenmesi aşamasında; arazilerin yeteneğine uygun kullanımını sağlamak; arazi ve toprakların sınıflandırılması, haritalanması ve veri tabanı oluşturulmasında ihtiyaç duyulan standartları oluşturmak ve uygulamada yurt çapında bütünlüğünü sağlamak üzere ülkemiz topraklarının tamamının toprak ve arazi sınıflaması yapılması, muhtemel yanlış kullanımları ve standart oluşturmadaki kargaşayı önleyeceği gibi arazinin daha ekonomik ve bilimsel esaslara uygun kullanımını da temin edecektir.

Madde ile; çeşitli sektörlere tahsis amacıyla yapılan planların toprak ve arazide bozulma ve kayıplara neden olmaması için planlama yapılacak alanın seçiminde ve seçilen alanın planlanmasını

da toprakları korumanın temel ilke olması ve bu Kanunda öngörülen tedbirlerle birlikte arazi kullanım planlarının yapılması hükmü getirilmiştir.

Madde 11.- Toprak kaybı ve bozulmasına doğrudan veya dolaylı olarak neden olan tarımsal faaliyetlerin önlenmesi; bu faaliyetlerin koruma, geliştirme ve verimli kullanma tekniklerine uygun olması ile mümkün olmaktadır.

Madde ile; tarımsal faaliyet yapılan arazilerin yeteneğine uygun planlanması ve toprak kaybına veya bozulmasına neden olan yanlış uygulamaların giderilmesi için tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri hazırlanması hükmü getirilmiştir.

Tarımsal amaçlı arazi kullanımlarında hazırlanacak plan veya projeler; toprağın işleme şekli, bitki deseninin seçimi, münavebe, ekim, dikim, sulama, ilaç ve gübre kullanımı gibi konularda, toprağın bozulması veya yok olmasını önleyecek her türlü arazi kullanım tekniklerini ve diğer fiziksel ve kültürel tedbirleri içerir.

Bu plan ve projeler parsel bazında yapılacağı gibi benzer ekolojik, ekonomik, toplumsal yapı ve arazi özelliklerine sahip yöreleri kapsayacak şekilde de hazırlanabilir. Plan veya projeler yapılırken kullanıcıların görüşlerinin ve maddi katkılarının alınması esası da getirilmiştir.

Madde 12.- Madde ile; ülke topraklarının heyelan, sel oyuntusu gibi doğal olaylar ve insan faaliyetleri sonucu yapılan kazı veya dolgu ile tahribini önlemek, arazilerin planlı kullanılarak yatırımların uygun yerlere yönlendirilmesi için toprak koruma projesi hazırlanması öngörülmüştür.

Toprak koruma projeleri toprağın kimyasal, fiziksel, biyolojik bozulmasını önleyecek her türlü imalat, inşaat, kültürel ve diğer tedbirler ile tarım dışı kullanılan alandan çıkarılan toprakların kullanımı veya zararsız bir şekilde doğaya bırakılmasını kapsamalıdır. Bu projelerin hazırlanması ve konu ile ilgili yetki ve sorumluluklar, Bakanlıkça hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenecektir.

Madde 13.- Ekolojik ve toplumsal dengelerin oluşması ve milli ekonominin gelişmesinde önemli yeri olan mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, orman ve mera arazilerinin korunarak amacına uygun kullanılması, ülkenin genel ihtiyaçları gözetilerek planlanması; kalkınmanın ve ulusal sorumluluk bilincinin kaçınılmaz bir gereğidir.

Doğal üretim kaynaklarının başında gelen toprak kaynaklarının miktarı yurdumuzda oldukça sınırlı olup bugün olduğu gibi gelecek nesillerin de gıda, yem, lif ve yenilenebilir enerji üretiminin yegane kaynağı ve teminatıdır. Son zamanlarda bu kaynaklar amaç dışı veya yanlış kullanılarak, çeşitli şekillerde kirlenip bozulmakta ve üretim ortamı olmaktan çıkmaktadır.

Alternatifler bulunmasına karşın yatırımcılar; ulaşım, haberleşme, düşük inşaat maliyeti, enerji gibi temel altyapı kolaylıklarının bulunması nedeniyle bitkisel üretim potansiyeli yüksek arazileri yatırım için tercih edebilmektedir. Böylece amaç dışı kullanılan bu araziler bir daha geri dönemeyecek şekilde bitkisel üretim kabiliyetini yitirmektedir.

Madde ile; amaç dışı kullanımların şartları ve amaç dışına çıkarmanın yöntemi belirtilmektedir.

Ayrıca arazi kullanımında izin verme yetkisi olan tüm birimlerin kanunen sorumlu oldukları yerler için arazi kullanımı ve gerekli olan yerlerde toprak koruma projesi olmadan tarım arazilerinin tarım dışı amaçlarla kullanılmasına izin veremeyecekleri hükme bağlanmaktadır.

Madde 14.- Tarım arazileri kısıtlı olan ülkemizin, tarımsal üretim kapasitesi yüksek alanlarını özenle korumak ve geliştirmek ilkesinden yola çıkılarak, bu niteliği taşıyan büyük ovaların korunmaya alınarak Türkiye'nin bitkisel ürün ihtiyacının bugün ve gelecek için güvence altına alınması amaçlanmaktadır.

Madde 15.- Madde ile; erozyonla zamanında ve etkin olarak mücadele edilebilmesi amacıyla erozyona duyarlı arazilerin belirlenmesi ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonun sağlanması öngörülmüştür. Böylece, günümüzün ve geleceğin büyük doğal afeti toprak erozyonu ve onun kaçınılmaz sonucu çölleşme ile mücadele sağlanacak ve aynı zamanda büyük harcamalar yapılarak milli ekonomiye kazandırdığımız baraj, gölet veya rezervuar havzalarında erozyon önleme çalışması yapılarak bu tesislerin ömürleri uzatılmış olacaktır.

Madde 16.- Madde ile, tarım dışı faaliyetlerden kaynaklanan katı, sıvı, gaz atıklar ile gübre, ilaç ve benzeri tarım girdilerinin aşırı ve yoğun kullanımı sonucu oluşan kalıntıların toprağı kirletici ve bozucu olumsuzluklarının giderilmesi için gerekli önlemlerin alınmasına yönelik hükümler belirtilmiştir.

Madde 17.- Madde ile; tarım arazilerinin korunarak verimli kullanılmasını ve ıslahını sağlamak ve tarım arazilerine yönelik tüm ekonomik girdilerin etkinliğini artırmak amacıyla yapılacak işteğe bağlı veya zorunlu arazi toplulaştırması çalışmaları ile; yeter işletme büyüklüğünün altında kalan küçük işletmelere ait parseller ve Hazinesin özel mülkiyetinde bulunan araziler kullanılarak, yeter işletme büyüklüğündeki yeni parseller oluşturulması ve oluşturulan yeni parsellerle yeter büyüklükte tarım arazisi bulunmayan tarım işletmelerinin yeterliliğinin sağlanmasına yönelik hükümler getirilmiştir.

Madde 18.- Madde ile; arazi kullanımı ve toprak koruma ile ilgili konularda Kanunun öngördüğü tedbirlerin alınması ve planlara uyulması hususlarındaki denetim Bakanlık ve valiliklere verilmiş, teknik denetimlerin ise Bakanlıkça yapılacağı belirtilmiştir. Ayrıca kurul üyeleri ve sivil toplum kuruluşlarının, tespit ettikleri, arazi bozulmaları ve toprak kayıpları ile ilgili faaliyetler hakkında kurullara ihbarda bulunabilmeleri imkanı getirilmiştir. Böylece kamu ve sivil toplum örgütlerinin konuya duyarlı hale getirilmesi ve Kanunun uygulanmasında etkinliğin sağlanması hedeflenmiştir.

Madde 19.- Tarımsal faaliyet yapılan araziler insan aktivitelerinin en yoğun olduğu alanlardır. Toprak işlemeden hasada, her türlü girdi kullanımından zararlılarla mücadeleye kadar bir çok faaliyette koruma, geliştirme ve verimli kullanma hedef olmalıdır. Toprakların kirlenmesi, bozulması veya bulunduğu yerde fonksiyonlarını yerine getirmesinin engellenmesi sonucunu doğuran, arazinin yeteneğine uygun olmayan her türlü tarımsal faaliyetin önlenmesi ve yeteneğine uygun kullanımların teşvik edilmesi, hazırlanan kullanım planlarına uyulması ve aykırı davranışlar sonucu meydana gelen kayıplar ve zararların valilikler tarafından giderilmesi ve giderilirken yapılan masrafların sebebiyet verenler tarafından karşılanması gerekmektedir.

Toprağı katı, sıvı, gaz veya radyoaktif halde doğrudan veya dolaylı yollarla karışarak toprağın verimliliğini ve üretkenliğini olumsuz yönde etkileyen ve toprak bozulmasına neden olan her türlü faaliyet yasaklanmaktadır. Bu tür faaliyetler tespit edildiğinde derhal durdurulur, meydana gelen zararlar ilgili ve sorumlular tarafından karşılanır. Gerekli tedbirler alınmadan bu tür zararlı faaliyetlere izin verilmez. Madde ile; miktar ve esas olarak zararlı olan sanayi ve evsel atıklar, radyoaktif maddeler, tarımsal gübre ve ilaçların yanlış kullanımı gibi kirliliğe ve toprak bozulmasına neden olan çeşitli faaliyetin önlenmesi amacıyla idari para cezaları öngörülmektedir.

Madde 20.- Toprak bozulmalarının önlenmesi ve izinsiz arazi kullanımı ile hazırlanan plan ve projelere aykırı faaliyetlerin önlenmesi için gerekli tedbirler ve yaptırımlar ile cezaların uygulanma esasları düzenlenmiştir.

Madde 21.- Kanunda belirtilen idari cezaların verilmesi ve uygulanmasına ilişkin hususlar düzenlenmektedir.

Madde 22.- Madde ile; Kanunda çıkarılması öngörülen yönetmeliklerin hazırlanması için bir yıl süre belirlenerek, Kanunun işlerlik kazanabilmesi ve olabilecek gecikmelerin önlenmesi öngörülmüştür.

Madde 23.- Madde ile; 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına (c) bendi ilave edilerek, tarım arazilerinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri doğrultusunda gerekli izinler alınmadan planlanamayacağı hükmü getirilmiştir.

Madde 24.- Madde ile; 3402 sayılı Kadastro Kanununun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası değiştirilerek, sulu ve kuru arazi ayrımının; uygulama alanlarıyla sınırlı olarak uygulanan ve halk sulamalarını içermeyen 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunundaki tanıma göre değil, ülke çapında uygulanacak olan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa göre yapılması hükme bağlanmıştır.

Madde 25.- Madde ile, uygulamada doğması muhtemel farklı yaklaşımları önlemek için Mera Kanununda bazı değişiklikler yapılmaktadır. Kanunun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde yapılan değişiklik, su ürünleri üretim alanlarında yapılan tarımsal faaliyetlerin alan ihtiyacı karşılanması amaçlanmıştır.

14 üncü maddenin dördüncü fıkrasında yapılan değişiklik, mera sınıflamalarında kullanılan ve arazilerin yanlış kullanımlardan kaynaklanan bozulmayı önlemek ve arazinin toprak işleme uygunluğunu belirlemek için geliştirilen arazi kabiliyet sınıflaması fıkradan çıkartılarak sadece mera sınıflamalarında kullanılan sınıflama sistemi getirilmiştir.

Maddeye eklenen fıkra ile, arazilerin ekonomik ve ekolojik gerçeklere uygun kullanımı hedeflenmiştir. Kullanım bütünlüğü ve arazinin niteliği gözetilerek ülke yararına arazilerin en uygun kullanımını düzenlenmektedir.

Madde 26.- Belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde kalan ve 1.1.2003 tarihinden önce kesinleşen imar plânları içerisinde yerleşim yeri olarak işgal edilerek mera olarak kullanımı teknik olarak mümkün olmayan yerlerin Hazine adına tescili yapılırken ilgililerden, tahsis amacının değiştirilmesine dayalı olarak Mera Kanunu uyarınca ot bedeli adı altında ücret alınmakta, ayrıca tescil sonrası arazinin Hazine tarafından ilgiliye satışı sırasında da ikinci bir ücret alınmaktadır. Söz konusu arazi zaten mera vasfını kaybetmiş olduğundan ot bedeli adı altında alınan ücret kaldırılmakta ve aynı arazi için iki defa ücret ödenmesi uygulaması sona erdirilmektedir.

Geçici Madde 1.- Tasarının ilgili birimlerin görüşüne sunulması ve internet üzerinden kamuoyuna duyurulması ile Kanuna yoğun ilginin arttığı 1.1.2004 tarihinden önce gerekli izinler alınmadan tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış tarım arazilerinin istenilen amaçla kullanımı için Kanunun yürürlük tarihinden sonra altı ay içerisinde Bakanlığa müracaat edilmesi, hazırlanacak toprak koruma projesine uyulması ve tarım dışı kullanılan arazilerin her metre karesi için iki Yeni Türk Lirası para ödenmesi şartıyla izin verileceği hükmü getirilmiştir. Bu arazilerin tarımsal niteliği geri kazanılamayacak şekilde bozulduğu için böyle bir düzenlemeye gidilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

Madde 27.- Yürürlük maddesidir.

Madde 28.- Yürütme maddesidir.

Çevre Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Çevre Komisyonu

Esas No.: 1/949

4.4.2005

Karar No.: 13

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca hazırlanarak 19.1.2005 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulan "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Tasarısı", 28.1.2005 tarihinde Esas Komisyon olarak Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna, Tali Komisyon olarak da Adalet ve İçişleri Komisyonuna havale edilmiştir. Komisyonumuz, Tasarırı kapsam itibariyle çevreyle ve Komisyonumuzun ihtisas alanıyla ilgili görerek, TBMM İktüzüğünün 34 üncü maddesi uyarınca talep etmiş, bu talebin uygun görülmesi üzerine, Tasarı 11.2.2005 tarihinde de tali olarak Komisyonumuza havale edilmiştir.

Komisyonumuz, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı yetkilileri ile TEMA Vakfı, Türkiye Tabiatını Koruma Derneği, Toprak Bilimi Derneği gibi sivil toplum örgütleri temsilcilerinin de katılımıyla 23.2.2005 tarihinde yaptığı 3 üncü yasama yılı 5 inci toplantısında Tasarırı ele alarak görüşmüştür.

Tasarı temel olarak, topraklarımızın kullanımı ve yönetimi için temel ilkeleri belirlemeyi, toprak ve arazinin korunması, geliştirilmesi ve kullanım sürecinde dengeli ve verimliliği sağlamayı, plansız ve yanlış arazi kullanımı sonucu meydana gelen toprak kaybı ve bozulmasını gidermeyi amaçlamaktadır.

Komisyon Başkanı, toplantıyı açış konuşmasında, toprağın doğal çevrenin bir unsuru olduğunu ve bu nedenle Çevre Komisyonunu yakından ilgilendirdiğini, Tasarının ülkemizde şimdiye kadar düzenlenmemiş bir alanı ilk kez düzenlediğini, dolayısıyla bir kod kanun niteliği taşıdığını, ülkemizde doğru toprak ve arazi kullanımının gerçekleşmesi durumunda, milyar dolarla ifade edilecek bir katma değer yaratılabileceği ifade etmiştir. Ülkemizde erozyonla her yıl kaybettiğimiz toprağın bir Kıbrıs adası genişliğinde olduğunu, bu topraklarla birlikte her yıl kaybettiğimiz bitki besin maddesinin maddi değerinin ise 1.3 milyar dolar olduğunu, ülkemizde şimdiye kadar tarım arazilerinin imara açılması gibi yanlışlar yapıldığını, bu nedenle de topraklarımızın doğru kullanılması ve doğru arazi planlaması açılarından Tasarının çok önemli olduğunu vurgulamıştır.

Başkanın sunuş konuşmasının ardından yapılan oylama neticesinde, Tasarının Komisyonumuza ilgilendirdiği yönleriyle görüşülmesi kabul edilmiştir. Daha sonra Tasarının tümü üzerindeki görüşmelere geçilmiştir.

Gerekçenin okunmasından sonra, Tasarının tümü üzerinde söz alan bazı üyelerimiz, ülkemizin değerlerinin heba edilmemesi gerektiğini, bugün birçok yerde değerli tarım arazileri üzerinde fabrikalar kurulduğunu, organize sanayi bölgelerinin hep kıymetli tarım arazileri üzerinde inşa edildiğini, kentsel alanlar yaratılırken tarım arazilerinin kullanıldığını, topraklarımızın yanlış sulama yüzünden veriminin düştüğünü, topraklarımızın korunmasına daha fazla önem verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından sonra, Tasarının Komisyonumuzla ilgili görülen maddeleri tek tek ele alınmış ve tartışılmıştır. Bu görüşmelerin sonucunda, Komisyonumuz, aşağıdaki değişikliklerin Tasarıda yer almasını ve Esas Komisyon olan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna Komisyonumuz tarafından yapılan değişikliklerin ve Komisyonumuz tarafından ortaya konulan görüşlerin bildirilmesine karar verilmiştir. Buna göre;

- Komisyon üyelerimizin, Tasarının "Amaç" başlıklı 1 inci maddesinde yer alan "sürdürülebilir kalkınma ilkesi" ibaresinin çevrenin korunmasında yetersiz kalacağı ve kaynakların kalkınma amacı doğrultusunda öne çıkarılarak bozulabileceği yönündeki endişelerini dile getirmeleri sonucu, "sürdürülebilir çevre öncelikli olarak sürdürülebilir kalkınma" şeklinde değiştirilmesi; arazi kullanımının çevre düzeni planlarına uygun olmasının sağlanması açısından da, "çevre düzeni plan kararları başta olmak üzere" ibaresinin eklenmesini uygun görmüştür. Bu değişiklikler sonucunda "Amaç" başlıklı 1 inci madde Komisyonumuz tarafından aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir:

"Madde 1.- Bu Kanunun amacı; toprağın doğal ve yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve sürdürülebilir çevre öncelikli olarak sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, çevre düzeni plan kararları başta olmak üzere, planlı arazi kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir."

- Tasarının "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesinde, Kanunun kapsamı dışında tutulan alanlara, "özel kanunlarla korunan alanlar"ın da ilave edilmesi Komisyonumuzca uygun bulunmuştur. Sahip oldukları değerlerin korunarak gelecek nesillere aktarılması açısından, ormanlarımızın korunmasında olduğu gibi, tarihi, kültürel, estetik ve bilimsel açıdan özel statüde koruma tedbirleri alınmasını gerektiren özel çevre koruma bölgeleri, millî parklar ve tabiat varlıklarımız, çıkarılan özel kanunlarla korunmaktadır. Bu değerlerimizin gereken titizlikle korunmalarının sağlanması yönünde bu maddede de bir değişiklik yapılması ve özel kanunlarla korunan alanların da Kanun kapsamı dışında tutulması Komisyonumuz tarafından gerekli bir değişiklik olarak değerlendirilmiştir. Buna göre, Tasarının "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesi Komisyonumuz tarafından aşağıdaki gibi yeniden düzenlenmiştir:

"Madde 2.- Bu Kanun; 6831 sayılı Orman Kanunu ve özel kanunlarla korunan alanlar kapsamı dışında kalan, arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslarla uygun olarak belirlenmesi, sınıflandırılması, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulmasına ilişkin sorumluluk, görev ve yetkilerin tanımlanması ile ilgili usul ve esasları kapsar."

- Tasarının "Tanımlar" başlıklı 3 üncü maddesinin (k) bendinde yer alan "Tarım dışı alanlar" tanımı kapsamına, literatürde tarım dışı alanlar olarak geçen "sazlık ve bataklık alanları" da eklenmesi uygun bulunmuştur. Buna göre, 3 üncü maddenin (k) bendi şu şekilde yeniden düzenlenmiştir:

"k) Tarım dışı alanlar: Üzerinde toprak bulunmayan çıplak kayalar, daimi karla kaplı alanları, ırmak yataklarını, sahil kumullarını, sazlık ve bataklık alanları, askeri alanları, endüstriyel, turizm, rekreasyon, iskan, altyapı ve benzeri amaçlarla planlanmış arazileri,"

- Tasarının "Toprak Koruma Kurulunun teşekkülü" başlıklı 5 inci maddesinde, her ilde valinin veya valinin görevlendireceği bir vali yardımcısının başkanlığında oluşacak Toprak Koruma Kurulunda temsil edilecek birimler sayılmıştır. Komisyonumuz, 5 inci maddenin 1 inci fıkrasının 2 nci cümlesine, "özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar" ibaresi eklenmesini ve böylece bu alanlarda uygulama yapan birimin yetkili temsilcisinin de Kurulda yer almasının sağlanmasını uygun bulmuştur. Buna göre, 5 inci maddenin 1 inci fıkrasının 2 nci cümlesi aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

"Kurulun gündeminde bulunan araziler, özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün proje alanı veya 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Kanun ve Tarım Reformu Kanununa göre uygulama alanı ilan edilen yerlerden ise, bu alanlarda uygulama yapan birimin temsilcisi de Kurula dahil edilir."

- Tasarının "Kurulun görevleri" başlıklı 6 ncı maddesinin (b) bendinde yer alan, "arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek" ibaresinden sonra gelmek üzere, "ulusal ölçek-

teki çevre düzeni plan kararlarına uyumu denetlemek" ibaresinin eklenmesi ve bu suretle Kurula çevre düzeni planlarına uyulup uyulmadığının denetlenmesi görevinin verilmesi de Komisyonumuz tarafından uygun bulunmuştur.

Ayrıca, Komisyonumuz, yine kurulun görevleri arasına, ayrı bir bent olarak, "konuyla ilgili başvuruları değerlendirmek ve yetkililere aktarmak" görevinin eklenmesini de uygun bulmuştur. Bu kurulların katılımcılık yönünden güçlendirilmesi bakımından, bir anlamda kamuoyu vicdanı görmeleri, halkın eğilim ve gözlemlerini yansıtmaları ve eleştirilerini aktarmalarının sağlanması açısından bu türde bir değişikliğin yapılması Komisyonumuzca yararlı olarak değerlendirilmiştir. Buna göre, Tasarının 6 ncı maddesinin (b) ve (d) bentleri Komisyonumuzca aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir:

"b) Arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek üzere, ulusal ölçekteki çevre düzeni plan kararlarına uyumu denetlemek, yerel plan veya projelerin uygulanması amacıyla takibini yapmak,

d) Konuyla ilgili başvuruları değerlendirmek ve yetkililere aktarmak,"

- Tasarının "Arazi kullanım planlarının yapılması" başlıklı 10 uncu maddesi, Komisyonumuzda ayrıntılı olarak tartışılmıştır. Maddenin mevcut haliyle, planlama alanında yeni bir karışıklığa yol açabileceği, şu anda ülkemizde planlama yetkisine sahip 26'yı aşan kurum olduğu, fiziki planlama anlamında zaten bir yetki karmaşası yaşandığı, bu nedenle özellikle bazı alanlarla ilgili yeni bir yetki karmaşasına yol açılmaması gerektiği yönünde görüşler oluşmuştur. Bu görüşler neticesinde, özel kanunlarla korunan alanların kapsam dışına çıkarılması ve "özel kanunlarla belirlenen veya belirlenecek alanlarla ilgili kanun hükümleri saklı olmak kaydıyla" arazi kullanım planlarında yer verilen kullanım şekillerinin, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirileceği şeklinde bir düzenlemeye gidilmiştir.

Komisyonumuz, 10 uncu maddede, arazi kullanım planlarının Bakanlık veya Valilikler tarafından yapılması şeklinde yer alan düzenlemede de bir değişiklik yaparak, arazi kullanım planı yapma yetkisinin Bakanlığa ait olması ve Bakanlığın bu yetkisini ihtiyaca göre valiliklere devredebilmesi şeklinde bir düzenlemeye gitmeyi uygun bulmuştur.

Bu doğrultuda, Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aşağıdaki gibi yeniden düzenlenmiştir.

"Madde 10.- Ülkesel ve bölgesel planlara uyum sağlayacak şekilde, su potansiyeli, toprak veri tabanı ve haritaları esas alınarak, sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer arazi özellikleri gözetilerek fiziki planlamalara veri teşkil eden uygun arazi kullanım biçimleri belirlenir.

Bakanlık tarafından hazırlanacak arazi kullanım planlarında; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar, yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerine yer verilir. Bakanlık arazi kullanım planlarının hazırlanmasını ihtiyaca göre Valiliklere devredebilir.

Özel kanunlarla belirlenen veya belirlenecek alanlarda ilgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, arazi kullanım planlarında yer verilen kullanım şekilleri, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirilir.

Tarım arazileri bu Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere arazi kullanım planlarında belirtilen amaçların dışında kullanılamaz.

Arazi kullanım planının hazırlanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir."

- Tasarının "Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinin hazırlanması" başlıklı 11 inci maddesine, ilgililerin sorumluluklarının tanımı açısından yararlı olacağı düşüncesiyle, ikinci fıkradan sonra gelmek üzere, aşağıdaki fıkranın eklenmesi Komisyonumuzca uygun bulunmuştur.

"Arazi sahipleri ve araziyi kullananlar, hazırlanan plan ve projelere uymakla yükümlüdür."

- Komisyonumuz, Tasarının "Toprak koruma projelerinin hazırlanması" başlıklı 12 nci maddenin 1 inci fıkrasının madde metninden çıkarılmasını uygun bulmuştur. 12 nci maddenin 1 inci fıkrasındaki düzenlemenin Çevre ve Orman Bakanlığının yetki ve sorumluluk alanında olduğu, 2872 sayılı Çevre Kanununun 8 inci maddesi ile her türlü atık ve artığın çevreye zarar verecek şekilde doğrudan veya dolaylı biçimde alıcı ortama depolanması, taşınması ve uzaklaştırılmasının yasaklandığı, yine Çevre Kanununun 9 uncu maddesi ile de kırsal ve kentsel alanda arazi kullanım kararlarına aykırı olarak arazinin yanlış ve aşırı kullanımı ile doğal zenginliklerin bütünlüklerinin tahribinin yasaklandığı ve bu nedenle mevcut düzenlemenin Çevre Kanununa bir müdahale sayılacağı ve düzenlemenin bu alanda çok başlılığa ve karmaşaya sebep olacağı, ayrıca toprak kirliliğini önlemeye yönelik çeşitli yönetmeliklerin Çevre ve Orman Bakanlığınca hazırlanarak yürürlüğe girdiği, maden ocaklarının açılması ve işletilmesi faaliyetleri sonucu tahrip olan arazinin rehabilitasyonuna ilişkin bir yönetmeliğin de hazırlanma aşamasında olduğu gerekçesiyle, Komisyonumuz tarafından böyle bir düzenleme yapılması ve 12 nci maddenin 1 inci fıkrasının madde metninden çıkarılması uygun bulunmuştur.

- Tasarının "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı" başlıklı 13 üncü maddesinin 2 nci fıkrasına, kamu yararı amacı olsa da, bu madde kapsamında bulunan değerli araziler için amaç dışı tahsis izni verilmesinin yetmeyeceği, bu kullanımlarda etkilenecek toprağın korunmasının da gerekli olduğu gerekçesiyle, mutlak tarım arazilerinin, özel ürün arazilerinin, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazilerinin tarım dışı amaçlı tahsisinin, "toprak koruma projelerine uyulması koşuluyla" yapılması şeklinde bir düzenleme eklenmesi Komisyonumuzca uygun bulunmuştur. Buna göre, 13 üncü maddenin 2 nci fıkrası aşağıdaki gibi yeniden düzenlenmiştir.

"Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; valilikler tarafından, toprak koruma projelerine uyulması koşuluyla, tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir."

Ayrıca, 13 üncü maddenin son fıkrasında yer alan ve tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği şeklindeki düzenlemede yer alan "yönetmelik" ibaresinin "tüzük" olarak değiştirilmesi uygun görülmüştür. Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair usul ve esasların düzenlenmesinin kolaylıkla değiştirilebilecek yönetmeliğe bırakılması Komisyonumuz tarafından sakıncalı olarak değerlendirilmiş, bu nedenle Komisyonumuz, değiştirilmesi daha zor olan tüzükle düzenleme yapmanın daha uygun olacağını, bu nedenle son fıkradaki " yönetmelikle" ibaresinin "tüzükle" olarak değiştirilmesini kararlaştırmıştır.

- Komisyonumuz, Tasarının "Toprak kirliliğinin önlenmesi" başlıklı 16 ncı maddesinin başlığının "Toprak kirliliğinin izlenmesi ve önlenmesi" olarak değiştirilmesinin uygun olacağını kararlaştırmış; ayrıca toprak kirliliği dahil her türlü çevre kirliliğinin önlenmesi, kirlenmeden doğan etkilerin giderilmesi ve ilgili denetim ve cezai hususlar 2872 sayılı Çevre Kanununda düzenlenmiş olması ve yine bu Kanuna göre yürütülmekte olması nedeniyle, ortaya çıkması muhtemel ve aynı konudaki mükerrer düzenlemenin ve yetki çatışmalarının önlenmesi amacıyla, Komisyonumuz maddeye aşağıdaki ikinci fıkranın eklenmesini kararlaştırmıştır.

"Toprağı kirletenlere 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili hükümleri uygulanır."

- Tasarının "Yönetmelikler" başlıklı 22 nci maddesinin, başlığının, 13 üncü maddede yapılan düzenlemeye paralel olarak "Tüzük ve yönetmelikler" olarak değiştirilmesi, "Bu Kanunun uygulanmasına dair" ibaresinden sonra gelmek üzere "tüzük" ibaresinin eklenmesi Komisyonumuz tarafından uygun bulunmuştur.

- Tasarının Geçici 1 inci maddesi üzerinde Komisyonumuzda yapılan uzun tartışmalar esnasında, üyelerimizin çoğu tarafından bu maddenin imar affi niteliğinde yeni bir af getirdiği, bunun kamu vicdanını yaralayacağı ve telafisi mümkün olmayan sakıncalı sonuçlar doğurabileceği şeklinde görüşler dile getirilmişse de, Komisyonumuz, bu madde ile ilgili düzenlemenin, Esas Komisyonda ayrıntılı olarak ele alınmasını ve bu görüşleri de dikkate alarak, uygun değişikliklerin Esas Komisyonda yapılmasını kararlaştırmıştır.

Komisyonumuzun görüşlerini ve yaptığı değişiklikleri içeren bu Raporumuz, Esas Komisyon olan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna sunulmak ve Esas Komisyon görüşmelerinde değerlendirilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan <i>A. Münir Erkal</i> Malatya	Başkanvekili <i>Mustafa Çakır</i> Samsun	Sözcü Cüneyt Karabıyık Van (Toplantıya katılmadı)
Kâtip <i>Fatih Arıkan</i> Kahramanmaraş	Üye Ahmet Yaşar Aksaray (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>Mehmet Boztaş</i> Aydın (Geçici 1. maddeye muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)
Üye <i>Abdürrahim Aksoy</i> Bitlis	Üye <i>Mehmet Alp</i> Burdur	Üye <i>İbrahim Köşdere</i> Çanakkale
Üye <i>Tevfik Akbak</i> Çankırı	Üye <i>Rasim Çakır</i> Edirne	Üye <i>Şemsettin Murat</i> Elazığ
Üye <i>Nurettin Aktaş</i> Gaziantep	Üye Mehmet Eraslan Hatay (Toplantıya katılmadı)	Üye Abdülaziz Yazar Hatay (Toplantıya katılmadı)
Üye Mehmet Said Armağan Isparta (Toplantıya katılmadı)	Üye <i>Yahya Baş</i> İstanbul	Üye <i>Gürsoy Erol</i> İstanbul
Üye <i>Canan Arıtman</i> İzmir (Geçici 1. maddeye muhalifim, muhalefet şerhi ektedir)	Üye Yavuz Altınorak Kırklareli (İmzada bulunamadı)	Üye <i>Veli Kaya</i> Kilis
Üye <i>Salih Gün</i> Kocaeli	Üye <i>Şefik Zengin</i> Mersin	Üye <i>Erdoğan Kaplan</i> Tekirdağ

KARŞI OY YAZISI

Çevre Komisyonunda görüşülmekte olan Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu Tasarısının Geçici 1 inci maddesine aşağıdaki nedenlerle muhalif kaldığımızı belirtiriz.

Tasarı, 28.1.2005 tarihinde esas olarak Tarım Orman ve Köyüşleri Komisyonuna tali olarak da Adalet ve İçişleri Komisyonlarına havale edilmiştir. Ancak Çevre Komisyonu Başkanı A. Münir Erkal (Malatya Milletvekili)'nin hassasiyetiyle TBMM Başkanlığına müracaatı üzerine tasarı, Çevre Komisyonunda da görüşmeye alınmıştır.

Toprak çevrenin ayrılmaz bir parçasıdır. Komisyon Başkanının TBMM Başkanlığına sunduğu 9.2.2005 tarihli dilekçesinde belirttiği “toprak başlı başına doğal çevrenin bir unsurudur ve toprağın korunması, toprağın çeşitli atıklarla kirlenmesi, arazi kullanımı ve planlaması, erozyon ve çölleşme gibi konular doğrudan çevreyle ilgili konulardır.” şeklindeki değerlendirmelerine aynen katılıyoruz.

Komisyonunda tasarı görüşülmüştür. Ancak geçici birinci madde hakkında uzun değerlendirmeler yapılmış, komisyon üyeleri tarafından bir karara varılmadığından esas komisyonunda görüşülme üzere, karara bağlanmaksızın görüşmeler sonlandırılmıştır. Tali komisyon olarak bile olsa çevre açısından çok önemli olan bir maddenin, görüşmeye başlandıktan sonra komisyonun kararının belirlenmeden sonuçlandırılmış olması usul açısından da yanlıştır.

Bu tasarı, komisyonumuz tali komisyon olmakla birlikte, yeterince değerlendirilmeli ve konuyla ilgili tarafların görüş ve önerileri tartışılıp olgunlaştırıldıktan sonra sonuçlandırılmalıdır. Aksi halde, böylesine önemli, Anayasal hükümler açısından da bağlayıcı nitelikteki düzenlemenin bir oldu bittiyle yapılması uygun değildir.

Toprak koruma ve arazi kullanımını düzenleyen bir yasanın eksikliği hissedilmiştir. Bu açıdan tasarı, çevre ve toprakla ilgili, bir çok oda ve kuruluşlar tarafından heyecanla karşılanmıştır. Ne var ki geçici 1 inci madde beklentilerin tam tersine hayal kırıklığı yaratmıştır. Bu haliyle yasalama durumunda yasanın ruhuna aykırı bir işleyiş gerçekleştirilmiş olacaktır.

Taslakta özellikle geçici birinci maddedeki düzenleme yasalara riayet eden yurttaşlarımızla bunun karşısında toprakları gelişi güzel mekan edinen ve açıkça yasayı ihlâl edenler arasında haksız bir sonuç yaratmaktadır. Bu durum taslakta getirilen “Af” düzenlenmesiyle ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Zira bu yolla yasaları ihlâl eden, yasalarla düzenlenen toprağın kullanımını esas alan düzenlemeyi hiçe sayanların yaptıklarının yanına kâr kalacağı bir ödüllendirme olacaktır. Oysa diğer taraftan yasalar çerçevesinde toprağı kullanan, işleyişini bu temeller doğrultusunda yapan yurttaşlarımız ise bir anlamda cezalandırılmaktadır.

Yukarıda saydığımız nedenlerden dolayı, Çevre Komisyonunda görüşülen Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Tasarısının ilgili maddesine karşıyız.

Canan Arıtman

İzmir

Mehmet Boztaş

Aydın

Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve

Köyişleri Komisyonu

21.4.2005

Esas No.: 1/949

Karar No.: 40

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başbakanlık tarafından 19.1.2005 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkça 28.1.2005 tarihinde tali komisyon olarak Adalet ve İçişleri Komisyonları ile TBMM İçtüzüğü'nün 34 üncü maddesi uyarınca Çevre Komisyonuna, esas komisyon olarak da Komisyonumuza havale edilen "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu Tasarısı", Komisyonumuzun 24.3.2005 ve 14. 4. 2005 tarihli toplantılarında, Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Sami Güçlü ve beraberinde bakanlık yetkilileri, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Hazine Müsteşarlığı, Devlet Planlama Teşkilatı, Avrupa Birliği Genel Sekreterliği, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bölümü Başkanı ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerinin de katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Komisyonumuzun 24.3.2005 tarihli toplantısında, Komisyon Başkanının;

- Anayasamızın 44, 45 ve 166 ncı maddelerinde, toprağın korunması ile ilgili tedbirleri alma görevinin Devletin sorumluluğuna verildiği, ancak bu zamana kadar toprak varlığımızı koruyacak bir yasal düzenlemenin bulunmadığı,

- Toprak varlığımızla ilgili 1966-1971 yılları arasında, o dönemdeki adıyla Toprak Su İşleri Genel Müdürlüğü'nün yapmış olduğu çalışmaların, en son çalışmalar olduğu,

- Toprağın korunması ve kullanımı konusunda çok başlılığın olduğu,

- Toprağın yenilenemez ve çoğaltılamaz bir varlık olduğu düşünüldüğünde, bu önemli varlığın amaç dışı kullanımı ile kontrollü veya kontrolsüz olarak tüketilmiş olacağı,

- Erozyonun toprağımızın en büyük düşmanı olduğu, her yıl Kıbrıs Adası büyüklüğünde toprağımızın erozyon nedeniyle kaybedildiği,

- Topraklarımızın ve arazilerimizin sınıflandırılması, toprak kirliliğinin önlenmesi ve arazilerin optimum parsel büyüklüğüne ulaştırılabilmesi açısından da yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu,

- Avrupa Birliği mevzuatına bakıldığında, bu alanda yasal bir düzenlemenin bulunmadığı, ancak 2001 yılında yayımlanan ve "Altıncı Çevre Eylem Planı" olarak adlandırılan, erozyon ve toprak kirliliğine karşı önlem alınmasını hedefleyen bir belgenin bulunduğu, yine 2002 yılında da toprağın korunması ile ilgili stratejik bir belgenin yayımlandığı,

- Tasarının yasalaşması ile önemli bir boşluğun doldurulacağı, bu anlamda Komisyonumuzda tarihi bir anın yaşandığı,

Şeklindeki değerlendirmeleriyle yapmış olduğu açılış konuşmasının ardından, Tasarının tümünün görüşmelerine başlanmıştır.

Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Sami Güçlü tarafından yapılan tamamlayıcı açıklamalarda;

- Toprağın, tarımın vazgeçilmez unsuru olduğu, tarımın da ülkemiz için en önemli kaynaklardan biri olduğu,

- Erozyon ve toprakların yanlış kullanımı gibi nedenlerle toprak kayıpları ve arazi bozulmalarının arttığı,

- Sivas-Koyulhisar'da meydana gelen afetin, topraklarımıza iyi bakılmadığında ne gibi tehlikelerle karşı karşıya kalınacağına belirgin bir işareti olduğunu,

- Hayati öneme sahip topraklarımızın korunması, geliştirilmesi, üretim gücünün artırılması ve tarım işletmelerinde parsel büyüklüğünün oluşturulması gibi hususlarda uygulamaya yönelik yeterli yasal düzenlemenin bulunmadığı,

- Bazı kanunlarda ise toprağın doğal niteliklerine göre korunması, geliştirilmesi ve kullanım prensiplerinin düzenlenmesi yerine daha ziyade arazi mülkiyeti ile ilgili düzenlemelerin bulunduğu,

- Tarım arazilerinin her geçen gün asli işlevlerinden kopararak göz göre göre yok edilmesine dur diyecek bir yaklaşımın ortaya konulmasının zamanının geldiği ve Kanun Tasarısı ile ülke topraklarının doğru kullanımının sağlanması yolunda önemli bir adım atıldığı,

- Tasarının hazırlanması sırasında bakanlıklar, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları olmak üzere toplam yirmibeş kuruluşun katkı aldığı; diğer ülkelerin yasaları ve ülkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin değerlendirildiği, uluslararası kuruluşlardan faydalandığı,

İfade edilmiş ve Tasarı ile getirilen önemli düzenlemelerin özetle;

- Sivil toplum kuruluşları ve yerel katılımın sağlanarak toprak koruma kurullarının oluşturulduğu ve bu şekilde toplumsal duyarlılık sağlandığı,

- Dünyada yaygın olarak kullanılan arazi ve toprak sınıflama sistemlerinin ülkemizde kullanılmasının sağlanması ve bu doğrultuda arazi varlığının belirlenmesine ilişkin yetki ve görevin Tarım ve Köyişleri Bakanlığına verildiği,

- Arazilerin bölünmesini önleyen mevcut yönetmeliğin yetersiz kaldığı, Tasarıyla optimum büyüklükte arazi parsellerinin oluşturulmasıyla ilgili düzenlemenin getirildiği,

- Hazırlanacak arazi kullanım planları, tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri ve toprak koruma projeleri ile doğal ve insan faaliyetleri sonucu meydana gelen toprak kayıplarının ve arazi bozulmalarının önleneceği,

- Bu planlar sayesinde yatırım ortamının önündeki kısıtlayıcı mevzuat engelinin de ortadan kalkacağı,

- Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri ile toprak koruma ve arazi bozulmalarının önleneceği, arazilerin özelliklerine en uygun tarım tekniklerinin uygulanmasının sağlanacağı ve böylece toprak kaybı ile bozulmasına neden olan yanlış uygulamaların önüne geçilmiş olunacağı,

- Toprak koruma projeleriyle, tarım dışı amaçlı arazi kullanımlarında yapılan kazı, dolgu çalışmaları sonucunda oluşan toprak kayıpları, arazi bozulmaları ve kirlenmelerinin önleneceği,

- Ülkemizde elbette sanayi, ulaştırma, enerji tesisleri, iletim hatları, depolama alanları, madencilik, turizm, inşaat ve benzeri faaliyetlerin yapılmak zorunda olduğu; yapılan düzenlemeyle sekileme, çevirme, koruma duvarı, bitkilendirme, arıtma, drenaj gibi imalat ve inşaat tedbirlerini içeren toprak koruma projelerinin hazırlanması suretiyle, toprakların tahribinin önleneceği,

- Çölleşme tehlikesi bulunan erozyona duyarlı alanlar ile ülke ekonomisinde önemli yere sahip, amaç dışı veya yanlış kullanımlar sonucu bozulma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan büyük ovaların Bakanlar Kurulu kararıyla belirleneceği,

- Büyük ova koruma alanları ve erozyona duyarlı alanların belirlenerek, hazırlanacak tarımsal alt yapı projeleri ve arazi kullanım planlarıyla, bu alanların elden çıkmasının önleneyeceği,

- Ülke çapında kamu yararına zorunlu arazi toplulaştırılması yapılması, hazine arazilerinin bu toplulaştırma içerisinde kullanılarak, yetersiz arazisi olan çiftçilere satılması ve yaşayabilir işletmeler oluşturulmasına yönelik hükümlerin getirildiği,

- Ayrıca ekonomik ölçekte yaşayabilir ve gelişebilir tarım işletmeleri oluşturulması için Devletin mülkiyetinde bulunan tarım arazisi niteliğindeki arazilerden, toplulaştırma kapsamında dağıtım yapılabilmesinin hüküm altına alındığı,

- Tasarının geçici birinci maddesi ile 1.1.2004 tarihinden önce izinsiz olarak tarım dışı kullanıma açılmış tarım arazilerinin, istenilen amaçla kullanımı için Kanunun yürürlük tarihinden sonra, altı ay içinde Bakanlığa müracaat edilmesi, hazırlanacak toprak koruma projelerine uyulması ve tarım dışı kullanılan arazilerin her metrekaresi için belli bir meblağın ödenmesi şartıyla izin verileceği hükmünün getirildiği; bu arazilerin tarımsal niteliği geri kazanılmayacak şekilde bozulduğu için böyle bir düzenlemeye ihtiyaç duyulduğu,

- Sadece Marmara Bölgesinde binlerce dekar tarım arazisi üzerinde izinsiz yapılmış yüzlerce tesis olduğu, bu alanların artık tarımsal yönden geri dönüşümünün maalesef mümkün olmadığı, yasal nitelik taşımadığı için bu bölgedeki işletmelerden yapılacak ihracat faaliyetlerinde sıkıntuların yaşandığı, bunun da vergi ve ekonomik kayıplara neden olduğu, tarıma kazandırılması mümkün olmayan bu gibi yerlerde kurulu işletmelerin Tasarıyla yasal zemine kavuşturulması sonucunda, ihracatta karşılaşılan sorunların kısmen giderilmiş olacağı ve ülke ekonomisine ciddi boyutta katma değer sağlanacağı,

- Tasarının kanunlaşması ile artık plansız arazi kullanımının olmayacağı, kendi tapulu mülkü olsa dahi isteyenin istediği yerde düzensiz ve kualsız imar planlaması yapamayacağı, çiftçilerin yeterli araziye sahip olacağı, işletme ekonomisinin güçleneceği, arazi küçülmeleri nedeniyle ekonomik olmayan üretimin daha büyük arazilerle daha ekonomik hale geleceği, Avrupa Birliğine uyum sürecinde tarım sektörünün zayıf noktası olan parçalanmış arazilere sıkışmış işletmelerin genişleyeceği, böylece tarımda işletme ölçeklerinden kaynaklanan sorunların giderilmesi için önemli bir adımın atılmış olacağı, halihazırda izinsiz yapılmış tesisler, fabrikalar, iş yerleri ve konutların belli şartları sağlaması kaydıyla yasal bir zemine oturtulacağı, bunun da bir tarım, toprak ve sanayi barışı sağlayacağı,

Belirtilmiştir.

Komisyon Üyeleri tarafından;

- Tasarının reform niteliğinde bir düzenleme olduğu, mevzuatta önemli bir eksiği gidereceği,

- Türk tarımının en büyük handikaplarından biri olan miras yoluyla arazi parçalanmalarının olduğu, Tasarının bu tür parçalanmaların önüne geçeceği, arazilerin toplulaştırılmasının Avrupa Birliğine uyum sürecinde de önemli olduğu,

Şeklindeki olumlu görüşleri ve

- Tasarının Türkiye'nin bölgesel gerçekleri dikkate alınmadan sadece genel bir bakış açısıyla hazırlandığını, bunun da ileride önemli sorunlara yol açabileceği,

- Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünün kapatılması suretiyle toprak kullanımı konusunda en yetkili ve bilgili olan personelin yerel yönetimlere devredildiği, bu kurumun yerine nasıl bir sistemin getirileceğinin belirsiz olduğu,

- Arazi toplulaştırmaları, erozyonla m¼cadele edilmesi, sulama sorununun oz¼mlenebilmesi, sulama sistemlerinin yenileştirilmesi ve modernizasyonu için önemli l¼de kaynağa ihtiyaç duyulduğu, Tasarının en önemli eksiiğinin kaynağın ngr¼lmemesi olduğu,

- Verimli tarım arazileri ve ovaların bug¼n sanayi bölgeleri haline geldiği, kamu binalarının ve ¼niversitelerin kurulduğu,

- Tasarının geçici 1 inci maddesinin af niteliği taşıdığı, kanunlara riayet eden vatandaşlarla toprakları geliřig¼zel kullanan, verimli tarım arazilerini amacı dışında kullanarak toprakların yok olmasına neden olan vatandaşlar arasında haksızlığa yol açacağı, bu yolla kanunlara riayet etmemenin meşrulaştırıldığı,

şeklindeki olumsuz eleştirilerinin ardından, Tasarının t¼m¼ ¼zerindeki gr¼řmeler tamamlanmış; Tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca uygun gr¼lerek, konunun daha ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesi amacıyla bir alt komisyon kurulmasına ve alt komisyonunun çalışmalarını tamamlamasının ardından gr¼řmelere devam edilmesine karar verilmiştir.

Alt komisyon; Tarım ve Kyifleri Bakanlığı, Maliye Bakanlığı, evre ve Orman Bakanlığı yetkilileri ile Ankara ¼niversitesi Ziraat Fak¼ltesi Toprak Bl¼m¼ Başkanı, T¼rkiye Ziraat M¼hendisleri Odası Başkanı, T¼rkiye Ziraatiler Derneği Başkanı, Anadolu Madencileri Derneği Başkanı, zel evre Koruma Kurumu, T¼rkiye Ziraat Odaları Birliği, TEMA, T¼rkiye Ziraat Y¼ksek M¼hendisleri Birliği Derneği, T¼rkiye Tabiatını Koruma Derneği, T¼rkiye Toprak Bilimi Derneği, Madencilik Sektör¼ Başkanlar Konseyi temsilcilerinin katılımlarıyla Tasarıyı, 29.3.2005, 31.3.2005 ve 4.4.2005 tarihlerinde yapmış olduğu toplantılarında gr¼řm¼řt¼r.

Alt komisyon, hazırlamış olduğu rapor ve kabul ettiği metni 11.4.2005 tarihinde Komisyon Başkanlığımıza sunmuştur.

Komisyonumuzun 14.4.2005 tarihli toplantısında, Tasarının maddeleri ¼zerinde, alt komisyon metni esas alınarak gr¼řmelere başlanmış ve aşağıdaki değişiklikler yapılmıştır:

- Tasarının "Amaç" başlıklı 1 inci maddesi;

Maddede yer alan "s¼rd¼r¼lebilir kalkınma ilkesi"nin çevrenin korunmasında yetersiz kalacağı ve kaynakların, salt kalkınma amacıyla kullanılması durumunda, bozulabileceği yn¼ndeki endişelerin bertaraf edilmesine ilişkin evre Komisyonunun nerisinin de dikkate alınması ve "s¼rd¼r¼lebilir kalkınma ilkesine" ibaresinden önce gelmek ¼zere "evre öncelikli" ibaresinin eklenmesi suretiyle,

- Tasarının "Kapsam" başlıklı 2 nci maddesi;

Tasarının amacının ¼lke topraklarının bir b¼t¼n olarak değerlendirilmesi, sınıflandırılması, standartların oluşturulması, koruma ve doğru kullanımını sağlayıcı ilke ve kuralların belirlenmesi olduğu; bu niteliği ile tarım arazileri, meralar, ormanlar, özel kanunlarla korunan alanlar dahil toprak varlığımızın b¼t¼n¼n¼ ngrd¼ę¼, nk¼n¼ toprak yalnızca tarım arazilerinde değil meralar, ormanlar, özel kanunlarla korunan alanları dahil ¼lkenin t¼m coğrafyasında bulunan bir varlık olduğu ve Kanunun b¼t¼n alanlardaki toprağı koruması gerektiği d¼ř¼ncesiyle "6831 sayılı Orman Kanunu kapsamı dışında kalan," ibaresinin madde metninden çıkarılması suretiyle,

- Tasarının "Tanımlar" başlıklı 3 ¼nc¼ maddesi;

(d) bendinin, T¼rke dil bilgisi kurallarına ve T¼rk alfabesine göre (d) harfinden önce () harfinin gelmesi nedeniyle () bendi olarak değiştirilmesi ve diğer bentlerin buna göre tesels¼l ettirilmesi,

(i) bendinde yer alan "Yeter büyüklükte tarımsal arazi parseli" tanımına, "Bakanlık tarafından belirlenen" ibaresinden sonra gelmek üzere " ve daha fazla küçültülemeyecek" ibaresinin eklenmesi ve (h) bendi olarak teselsül ettirilmesi,

(k) bendinde yer alan "Tarım dışı alanlar" tanımına, "sahil kumullarını," ibaresinden sonra gelmek üzere " sazlık ve bataklıkları," ibaresinin eklenmesi ve (i) bendi olarak teselsül ettirilmesi,

(l) bendinde yer alan "Sulu tarım arazisi" tanımının, daha bilimsel bir tanıma ihtiyaç duyulması ve mevcut tanımın kalması halinde Karadeniz Bölgesinin tamamının sulu tarım arazisi olarak değerlendirilmesi anlamına gelmesi nedeniyle değiştirilmesi ve (j) bendi olarak teselsül ettirilmesi,

(n) bendinde yer alan "Arazi yetenek sınıflaması" tanımı ile (o) bendinde yer alan "Arazi kullanım planlaması" tanımlarının yeniden kaleme alınması ile (l) ve (m) bendi olarak teselsül ettirilmesi,

Madde metninde yer almayan ancak eksikliği hissedilen "Arazi toplulaştırması", "Toplulaştırma proje sahası", "Arazi bozulması", "Toprak veri tabanı" ve "Tahsis" tanımlarının (ö), (p), (r), (s) ve (ş) bentleri olarak eklenmesi suretiyle,

- Tasarının "Arazi mülkiyet hakkının kullanım esası" başlıklı 4 üncü maddesi;

- Mülkiyet hakkının kullanımı sırasında toprağın fonksiyonlarının dengeli ve eksiksiz olarak kullanılmasını sağlamak ve araziye kullananların Kanun kapsamındaki önlemleri almakla yükümlü olduklarının hüküm altına alınması amacıyla, maddenin sonunda yer alan "araziye kullananlar gerekli önlemleri alır." ibaresinin, "araziye kullananlar bu Kanunun öngördüğü önlemleri almakla yükümlüdür." şeklinde değiştirilmesi ile toprağın özellikle bitkisel üretim fonksiyonunu korumak amacıyla, "toprağın;" ibaresinden sonra gelmek üzere "bitkisel" ibaresinin eklenmesi suretiyle,

- Tasarının "Toprak Koruma Kurulunun teşekkülü" başlıklı 5 inci maddesi;

Başlığının "Toprak Koruma Kurulu" olarak değiştirilmesi,

22.2.2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun "İl özel idaresinin görev ve sorumlulukları" başlıklı 6 ncı maddesi ile toprağın korunması görevinin il özel idaresine verildiği, "İl özel idaresi teşkilatı" başlıklı 35 inci maddesi ile de bu görevin vali adına ve onun emirleri doğrultusunda il özel idaresi genel sekreteri tarafından yerine getirileceğinin belirtilmesi ve ayrıca 32 nci maddesi ile il valisinin uygun gördüğü taktirde yöneticilik sıfatını haiz görevlilere yetki devrinde bulunabileceği hüküm altına alındığından, valinin yetki devrinin kısıtlanmaması ve İl Özel İdaresi Kanunu ile uyum sağlanması amacıyla verilen önerenin kabul edilmesi ile madde metninde yer alan "veya görevlendireceği bir vali yardımcısının" ibaresinin metinden çıkarılması,

Kurul çalışmalarının bilimsel veriler ile desteklenebilmesi amacıyla Kurul üyeleri arasında üniversite temsilcisinin eklenmesi,

Kurul üyeleri arasında yer alan "meslek veya sivil toplum kuruluşları" ibaresinin, kamu kurumu niteliğini haiz Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği gibi meslek kuruluşlarını kapsamadığı, bu kuruluşların da kapsama alınması amacıyla "meslek ve" ibaresinin "kurumu niteliğini haiz meslek kuruluşları ile" olarak değiştirilmesi,

Yine Çevre Komisyonu tarafından önerilen ve özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlarda uygulama yapan birimin yetkili temsilcisinin de kurul üyeleri arasına alınması,

Madde metninde geçen "tarımsal planlamalar" ibaresinin "planlama" olarak, planlamadan sonra gelen "veya"nın "ve/veya" olarak, "teşkil edilir" ibaresinin "oluşturulur" olarak değiştirilmesi,

Ayrıca 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununun tarihinin metne ilave edilmesi suretiyle,

- Tasarının "Kurulun görevleri" başlıklı 6 ncı maddesi;

Kurulun görevleri arasına "Ülkesel, bölgesel veya yerel ölçekli yapılan planlar arasındaki uyumu denetlemek." ve Çevre Komisyonunun önerisine uygun olarak "Kanunda yer alan konularla ilgili başvuruları almak ve ilgililere aktarmak." şeklinde yeni görevlerin (ç) ve (d) bentleri olarak ilave edilmesi ve mevcut (d) bendinin (e) bendi olarak teselsül ettirilmesi suretiyle,

- Tasarının "Toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, standartlar ve haritaların hazırlanması, veri tabanının oluşturulması" başlıklı 7 nci maddesi;

Başlığının "Toprak ve arazi varlığının belirlenmesine ilişkin esaslar" şeklinde değiştirilmesi, Birinci fıkrasında geçen " toprakla ilgili sınıflamalar" ibaresinden sonra gelmek üzere "ve haritaları" ibaresinin ilave edilmesi,

İkinci fıkrasının madde metninden çıkarılması ve ilgisi nedeniyle 8 inci maddeye ilk fıkraya olarak eklenmesi suretiyle,

- Tasarının "Tarımsal arazi parsel büyüklüklerinin belirlenmesi" başlıklı 8 inci maddesi;

Başlığının "Tarım arazilerinin sınıflandırılması ve arazi parsel büyüklüklerinin belirlenmesi" olarak değiştirilmesi,

Tasarının 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının, birinci fıkraya olarak eklenmesi ve Bakanlığa tarım arazilerinin korunması ve geliştirilmesi amacıyla yeni sınıflamalar yapılabilmesi için yetki veren "Ayrıca Bakanlık tarım arazilerinin korunması, geliştirilmesi ve kullanımı ile ilgili farklı sınıflandırmalar yapılabilir." ibaresinin fıkraya son cümle olarak eklenmesi,

Madde metninde geçen "bölge ve yörelerin" ibaresinden sonra gelmek üzere "toplumsal" ibaresinin ilave edilmesi suretiyle,

- Tasarının "Toprakların korunması" başlıklı 9 uncu maddesi aynen,

- Tasarının "Arazi kullanım planlarının yapılması" başlıklı 10 uncu maddesi;

Maddenin mevcut haliyle planlama alanında yeni bir karışıklığa yol açabileceği, ülkemizde planlama yetkisine sahip çok sayıda kurum ve kuruluşun olduğu, fiziki planlama anlamında zaten bir yetki karmaşasının yaşandığı, bu nedenle özellikle bazı alanlarla ilgili yeni yetki karmaşalarına yol açılmamasına ilişkin Çevre Komisyonunun önerisine uygun olarak; özel kanunlarla korunan alanların kapsam dışına çıkarılması ve özel kanunlarla belirlenen ve belirlenecek alanlarla ilgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydıyla, arazi kullanım planlarında yer verilen kullanım şekillerinin, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirileceği şeklinde düzenlenmenin metne ilave edilmesi,

Ayrıca Çevre Komisyonunun, arazi kullanım planı yapma yetkisinin Bakanlığa ait olması ve Bakanlığın bu yetkisini ihtiyaç halinde valiliklere devredebilmesine ilişkin önerisinin de uygun görülerek metne ilave edilmesi suretiyle,

- Tasarının "Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinin hazırlanması" başlıklı 11 inci maddesi;

İkinci fıkrasında geçen "ile sahip oldukları arazi miktarı oranında maddi katkıları" ibaresinin, zaten zor durumda olan çiftçinin üzerine yeni bir maddi yükün getirilmemesi amacıyla madde metninden çıkarılması,

Üçüncü fıkrasında yer alan "alınacak katkılar" ibaresinin de, ikinci fıkrada yapılan değişikliğe uygun olarak madde metninden çıkarılması,

İlgililerin sorumluluklarının tanımı açısından yararlı olacağı düşüncesiyle ikinci fıkradan sonra gelmek üzere "Arazi sahipleri ve araziyi kullananlar, hazırlanan plan ve projelere uymakla

yükümlüdür." ibaresinin üçüncü fıkra olarak metne ilave edilmesine ilişkin Çevre Komisyonunun önerisinin, uygun görülerek madde metnine üçüncü fıkra olarak eklenmesi suretiyle,

- Tasarının "Toprak koruma projelerinin hazırlanması" başlıklı 12 nci maddesi;

Birinci fıkrasında geçen "tarımsal amaçla kullanılmak üzere" ibaresinin, tasarının bir tarım arazilerini koruma kanunu olmadığı, toprağın tüm fonksiyonları ile korunması gerektiği düşüncesiyle "doğal fonksiyonlarını sürdürebilmesinin sağlanması amacıyla" olarak değiştirilmesi,

Dördüncü fıkrasında yer alan "Ayrıca heyelan; sel oyuntusu, rüzgar erozyonu gibi" ibaresinin "Heyelan, sel ve rüzgar gibi" olarak değiştirilmesi suretiyle,

- Tasarının "Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı" başlıklı 13 üncü maddesi;

Doğal afetlerden sonra özellikle geçici konutlar için tahsis edilen tarım arazilerinin tahribinin önlenmesi ve yeniden tarım amaçlı kullanıma kazandırılabilmesi amacıyla birinci fıkrasının (b) bendine "yerleşim" ibaresinden önce gelmek üzere "geçici" ibaresinin eklenmesi,

Birinci fıkrasının (d) bendinin, Türkçe dil bilgisi kurallarına uygun olması için (ç) bendi olarak değiştirilmesi ve (e) bendinin de buna uygun olarak (d) bendi olarak değiştirilmesi ve "yatırımlar" ibaresinden önce gelmek üzere "plan ve" ibaresinin ilave edilmesi,

Dördüncü fıkrasında (c) ve (d) bendine yapılmış olan atfın, yukarıdaki düzenlemeye uygun olarak (c) ve (ç) bendine olarak değiştirilmesi,

İkinci fıkrasına, kamu yararı amacı olsa bile bu madde kapsamında bulunan değerli araziler için amaç dışı tahsis izni verilmesinin yetmeyeceği, bu kullanımlarda etkilenecek toprağın korunmasının da gerekli olduğu şeklindeki Çevre Komisyonunun önerisine uygun olarak, madde metnine "toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile" ibaresinin ilave edilmesi,

Ayrıca tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair usul ve esasların düzenlenmesinin kolayca değiştirilebilen yönetmeliklere bırakılmasının uygun olmayacağı, değiştirilmesi daha zor olan bir düzenleme olan tüzükle olmasının uygun olacağına ilişkin görüş ve öneriler doğrultusunda, son fıkrasında yer alan "Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle" ibaresinin "tüzükle" olarak değiştirilmesi suretiyle,

- Tasarının "Tarımsal potansiyeli yüksek büyük ovaların belirlenmesi ve korunması" başlıklı 14 üncü maddesi;

Büyük ovalarda bulunan tarım arazilerinin, alternatif alan bulunamaması ve kurulun uygun görmesi şartıyla; tarımsal amaçlı yapılar ile Bakanlık ve talebin ilgili olduğu Bakanlıkça ortaklaşa kamu yararı kararı alınmış faaliyetler için Bakanlığın vereceği izinler haricinde amacı dışında kullanılmayacağına dair düzenlemenin eklenmesi,

13 üncü maddede düzenlendiği gibi, büyük ova koruma alanlarının belirlenmesine ilişkin usul ve esasların yönetmelikle değil tüzükle düzenlenmesinin yerinde olacağı düşüncesiyle, "Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle" ibaresinin "tüzükle" olarak değiştirilmesi suretiyle,

- Tasarının "Erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunması" başlıklı 15 inci maddesi;

Madde metninde yer alan "siltasyondan" ibaresinin "millenmeden", "siltasyonu" ibaresinin "millenmeyi" olarak değiştirilmesi suretiyle,

- Tasarının "Toprak kirliliğinin önlenmesi" başlıklı 16 ncı maddesi;

Başlığının "Toprak kirliliğinin izlenmesi ve önlenmesi" olarak değiştirilmesi,

Birinci fıkrasında yer alan "olumsuzlukların" ibaresinden sonra gelmek üzere "izlenmesi" ibaresinin ilave edilmesi,

Toprak kirliliği dahil her türlü çevre kirliliğinin önlenmesi, kirlenmeden doğan zararların giderilmesi ile ilgili denetim ve cezai müeyyidelerin 2872 sayılı Çevre Kanununda düzenlenmiş olması ve yine bu kanuna göre yürütülmekte olması nedeniyle, yetki çatışmalarının önlenmesi amacıyla, Çevre Komisyonunun "Toprağı kirlütenlere 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili hükümleri uygulanır." şeklindeki önerisinin madde metnine ikinci fıkra olarak eklenmesi suretiyle,

- Tasarının "Arazi toplulaştırması ve dağıtımı " başlıklı 17 nci maddesi;

Dünyada yapılan toplulaştırma örneklerini uygun olarak parçalanmış arazilerin birleştirilmesi, kırsal alan düzenlemesi ve toplulaştırma kapsamında köylerin geliştirilmesini birlikte ele alan bir yaklaşım getirilerek kırsal kalkınmanın gerçekleştirilmesini sağlayacak düzenleme yaklaşımı getirilmesi, zorunlu toplulaştırma yanında demokratik toplulaştırmada öne çıkarılması, ayrıca uygulamada karışıklıklara meydan vermemek için daha açık ve net ifadelerle yer verilmesi, mülkiyet düzenlemesinde yasal boşluklar önlenmesi ve diğer mevzuat ile uyumunun sağlanması amacıyla maddenin yeniden düzenlenmesi suretiyle,

- Toprağın korunması ve doğru kullanılmasının Devlet ve toplumun birlikte yerine getirmesi gereken bir görev olduğu, koruma ve kullanım sürecinde toplumun da katılması için toprağı doğru kullanan, islah amaçlı yatırım yapan üreticilerin özendirilmesinin gerektiği, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının çeşitli yöntemlerle esasen uygulamakta olduğu desteklemelerde toprağın korunmasına öncelik verilmesinin yararlı olacağı, ülke topraklarının yalnız yasaklayıcı ve cezalandırıcı değil, özendirici yaklaşımla korunabileceği gerekçesiyle; "Özendirme" başlıklı yeni bir maddenin 18 inci madde olarak eklenmesi ve diğer maddelerin madde numaralarının buna göre teselsül ettirilmesi,

Yukarıdaki düzenlemeye uygun olarak Beşinci Bölüm başlığının "Özendirme, Denetim, Yapıtlar, Gelir ve Giderler" olarak değiştirilmesi suretiyle,

- Tasarının "Denetim" başlıklı 18 inci maddesi;

Denetimlerin zamanında ve etkili bir şekilde yapılabilmesi için maddenin birinci cümlesinde yer alan "denetim görevini Bakanlık veya valilikler yerine getirir." hükmünün "denetim görevini Bakanlık, valilik veya kurullar yapar ya da yaptırır." şeklinde değiştirilmesi,

Üçüncü cümlesinde geçen "Bakanlık yapar" ibaresinden sonra gelmek üzere "veya yaptırır" ibaresinin birinci fıkradaki düzenlemeye uygun olarak eklenmesi, suretiyle 19 uncu madde olarak,

- Tasarının "Tarım arazilerinin yanlış kullanımlarında uygulanacak cezalar" başlıklı 19 uncu maddesi;

Birinci fıkrasında geçen "mutlak tarım" ibaresinden sonra gelmek üzere "arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım" ibaresinin ilave edilmesi suretiyle 20 nci madde olarak,

- Tasarının "Tarım dışı amaçlı arazi kullanımlarına ilişkin cezalar" başlıklı 20 nci maddesi; Başlığına "ve yükümlülükler" ibaresinin eklenmesi,

Birinci fıkranın (a) bendinin, bentte iki farklı düzenlemenin söz konusu olduğu, karışıklığa meydan verilmemesi için bendin iki fıkrada düzenlenmesinin uygun olacağı, diğer taraftan planlarda tarımsal amaçlı kullanım için ayrılan arazilerin plana aykırı kullanımı söz konusu olduğundan, arazinin niteliğinden çok yapılan fiilin önem kazandığı ve cezai müeyyidenin tek olmasının caydırıcılığı artıracığı gerekçesiyle yeniden düzenlenmesi,

(b) bendinde yer alan "mutlak tarım" ibaresinden sonra gelmek üzere "arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım" ibaresinin ilave edilmesi,

(c) bendinin ihtiva ettiği hüküm itibarıyla, birinci fıkraya bent olarak değil ayrı bir fıkra olarak düzenlenmesi gerektiğinden maddenin ikinci fıkrası olarak değiştirilmesi ve toprak koruma projelerinin bulunmaması, yetersizliği veya zamanında gerekli tadilatların yapılmaması nedeniyle arazi bozulması veya toprak kayıplarının söz konusu olması halinde sorumlularına para cezaları dışında etkili bir cezai müeyyidenin getirilmesinin yerinde olacağı düşüncesiyle, fıkranın sonuna "Sorumlular, kusurlu bulunan fiillerinin niteliğine göre 26.3.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kamu görevlilerine ilişkin hükümleri uyarınca cezalandırılır." ibaresinin son cümle olarak eklenmesi suretiyle 21 inci madde olarak,

- Tasarının "İdari cezalara itiraz ve tahsil" başlıklı 21 inci maddesi;

Başlığının "İdari cezalara itiraz ve para cezalarının tahsili" olarak değiştirilmesi ve madde metninde geçen kanunların, tarihlerinin metne ilave edilmesi suretiyle 22 nci madde olarak,

- Tasarıya, Kanunun uygulamasına ilişkin gider ve gelirlerin kaynağı ve kayıt şeklinin belirtilmesi amacıyla "Gelir ve giderler" başlığı ile yeni çerçeve 23 üncü maddenin eklenmesi ve diğer maddelerin madde numaralarının buna göre teselsül ettirilmesi suretiyle,

- Tasarının "Yönetmelikler" başlıklı 22 nci maddesi;

Başlığının "Tüzük ve yönetmelikler" olarak değiştirilmesi ve "yönetmelikler" ibaresinden önce gelmek üzere "tüzükler Bakanlar Kurulu tarafından," ibaresinin eklenmesi suretiyle 24 üncü madde olarak,

- Tasarının "Çeşitli Hükümler" başlıklı altıncı bölümünün; bölüm başlığının "Tüzük ve Yönetmelikler, Değiştirilen, Geçici ve Son Hükümler" şeklinde düzenlenmesi ve yedinci bölümün metninden çıkarılması suretiyle,

- Tasarının İmar Kanununda değişiklik öngören 23 üncü maddesi, 25 inci madde olarak,

- Tasarının Kadastro Kanununda değişiklik öngören 24 üncü maddesi, 26 ncı madde olarak,

- Tasarının Mera Kanununda değişiklik öngören 25 inci maddesi;

Mera Kanununun 14 üncü maddesine eklenmesi öngörülen son fıkrasına, "işlemler ve düzenlenen kağıtlar" ibaresinden sonra gelmek üzere "Katma Değer Vergisi hariç fıkraya "Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir." ibaresinin son cümle olarak eklenmesi suretiyle 27 nci madde olarak,

- Tasarının Mera Kanununun geçici 3 üncü maddesinde değişiklik öngören 26 ncı maddesi;

2/386 esas numaralı Kanun Teklifinin Adalet Komisyonundaki görüşmeleri sırasında söz konusu değişikliğin yapıldığı gerekçesiyle Tasarı metninden çıkarılması suretiyle,

- Tasarının geçici 1 inci maddesi;

Gerekli izinler alınmadan tarım dışı kullanıma açılmış tarım arazilerinin, tarımsal niteliği geri kazanılamayacak şekilde bozulması nedeniyle ihtiyaç duyulduğu Tasarı gerekçesinde belirtilen bu düzenleme; af niteliği taşıdığı gerekçesiyle Komisyonumuzda uzun tartışmalara ve itirazlara konu olmuş, maddenin Tasarı metninden çıkarılmasının gerektiği ifade edilmiş, ancak fiilen işgal edilmiş konumda olan bu araziler ve üzerinde kurulmuş olan yapı ve tesislerin sökülüp kaldırılamayacağı, sökülüp kaldırılrsa dahi toprağın tarım arazisi vasfını kaybetmiş olacağı, söz konusu yerlerin bazılarında sanayi ve ticari faaliyetlerin sürdürüldüğü, bazılarında ise okul, hastane gibi kamu binalarının bulunduğu, bunların yasal kimliğe kavuşturulmaları gerektiği gibi nedenlerle, maddenin metninden çıkarılmaması,

Madde metninde yer alan "iki Yeni Türk Lirası" ibaresinin "beş Yeni Türk Lirası" olarak değiştirilmesi suretiyle,

- Tasarının yürürlüğe ilişkin 27 nci maddesi, 28 inci madde olarak,

- Tasarının yürütmeye ilişkin 28 inci maddesi, 29 uncu madde olarak, Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü, Başkanlığımıza verilen redaksiyon yetkisi çerçevesinde kanun yazım tekniğine uygun olarak düzenlenmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan <i>Vahit Kirişçi</i> Adana Kâtip <i>Adem Tatlı</i> Giresun	Başkanvekili <i>Özkan Öksüz</i> Konya Üye <i>Osman Özcan</i> Antalya (Muhalefet şerhi ektedir) Üye <i>Ramazan Kerim Özkan</i> Burdur (Muhalefet şerhimiz ektedir. Geçici 1 inci maddeye ve 13 üncü maddeye muhalifim) Üye <i>Mehmet Işık</i> Giresun (12, 13, 17 ve Geçici 1 inci maddeye muhalifim, muhalefet şerhi ektedir) Üye <i>Ali Osman Başkurt</i> Malatya Üye <i>Fahrettin Üstün</i> Muğla (Muhalefet şerhi ektedir. Geçici 1 inci maddeye ve 13 üncü maddeye muhalifim) Üye <i>Mehmet Vedat Melik</i> Şanlıurfa (Muhalefet şerhimiz ektedir, Geçici 1 ve 13 üncü maddeye muhalifim) Üye Ahmet Kambur Tekirdağ (Son toplantıya katılmadı)	Sözcü <i>Ahmet Ertürk</i> Aydın Üye <i>Mehmet Semerci</i> Aydın Üye <i>Ali İhsan Merdanoğlu</i> Diyarbakır Üye İsmail Soylu Hatay (Son toplantıya katılmadı) Üye <i>Selahattin Dağ</i> Mardin Üye <i>Necati Uzdil</i> Osmaniye (Karşı oy yazımız ektedir. Geçici 1 inci mad. karşıyız) Üye <i>Abdurrahman Müfit Yetkin</i> Şanlıurfa
--	--	---

KARŞI OY YAZISI

1. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanun Tasarısının 12 nci maddesinin 3 üncü parafında; “Toprak Koruma Projelerinde şekilleme, çevirme, koruma duvarı, bitkilendirme, arıtma, drenaj gibi imalat, inşaat ve kültürel tedbirlerinin en az bir Ziraat Mühendisi sorumluluğunda hazırlanacağı” belirtilmektedir.

Özellikle inşaat, imalat, arıtma, drenaj ve kültürel tedbirler başka meslek mensuplarının yetki alanına girmekte olduğundan, bu meslek mensuplarının tasarıya ilavesi gerekmektedir. Aksi halde eksiklerle sorunlu bir projenin ve uygulamaların ortaya çıkması olasıdır.

2. Tasarının 13 üncü maddesinin c ve ç fıkralarında Tarım Arazilerinin kapsam dışına çıkarılması Bakanlığın Kamu yararına bağlanmıştır.

Türkiye'nin mutlak tarım arazileri esasen yetersizdir. Bu nedenle tarım arazilerinin amaç dışına çıkarılmasının, Bakanlar Kurulunun kamu yararı kararına bağlanması tarım arazilerimizin korunması açısından daha yararlı olacağı düşünülmelidir.

Bu nedenle bu iki maddede düzenlemenin buna göre düzeltilmesi gerekmektedir.

Saygılarımızla.

15.4.2005

Mehmet Işık
Giresun

M. Vedat Melik
Şanlıurfa

R. Kerim Özkan
Burdur

Fahrettin Üstün
Muğla

KARŞI OY YAZISI

Aşağıda imzası bulunan bizler, Geçici 1 inci maddeye muhalifiz.

GEREKÇE: Ülkemizin topraktan daha önemli kaynağı yoktur. Üstelik verimli tarım arazileri, toplam arazimizin ancak % 15'i kadardır. Tarım arazilerinde gerçekleşmiş tarım dışı yatırımların çoğunluğunun bu verimli alanlar üzerinde kurulduğu bilinmektedir.

Toprağı yok etmek ülkenin geleceğini yok etmektir. Dolayısıyla toprağı yok edenlere meşruiyet kazandırmak isteyenlere bire bir af niteliği taşıyan Geçici 1 inci Maddenin taslaktan çıkarılması gerekir.

14.4.2005

Necati Uzdil
Osmaniye

M. Vedat Melik
Şanlıurfa

Osman Özcan
Antalya

R. Kerim Özkan
Burdur

Mehmet Işık
Giresun

Fahrettin Üstün
Muğla

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı arazi kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanun; 6831 sayılı Orman Kanunu kapsamı dışında kalan, arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak belirlenmesi, sınıflandırılması, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulmasına ilişkin sorumluluk, görev ve yetkilerin tanımlanması ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Tanımlar

MADDE 3.- Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- b) Kurul: Toprak Koruma Kurulunu,
- c) Toprak: Mineral ve organik maddelerin parçalanarak ayrışması sonucu oluşan, yeryüzünü ince bir tabaka halinde kaplayan, canlı ve doğal kaynağı,
- d) Arazi: Toprak, iklim, topografya, ana materyal, hidroloji ve canlıların değişik oranda etkisi altında bulunan yeryüzü parçasını,
- e) Tarım arazisi: Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, halihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

TOPRAK KORUMA VE ARAZİ KULLANIMI KANUNU TASARISI

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1.- Bu Kanunun amacı; toprağın doğal veya yapay yollarla kaybını ve niteliklerini yitirmesini engelleyerek korunmasını, geliştirilmesini ve çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak, planlı arazi kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2.- Bu Kanun; arazi ve toprak kaynaklarının bilimsel esaslara uygun olarak belirlenmesi, sınıflandırılması, arazi kullanım planlarının hazırlanması, koruma ve geliştirme sürecinde toplumsal, ekonomik ve çevresel boyutlarının katılımcı yöntemlerle değerlendirilmesi, amaç dışı ve yanlış kullanımların önlenmesi, korumayı sağlayacak yöntemlerin oluşturulmasına ilişkin sorumluluk, görev ve yetkilerin tanımlanması ile ilgili usul ve esasları kapsar.

Tanımlar

MADDE 3.- Bu Kanunda geçen;

- a) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- b) Kurul: Toprak Koruma Kurulunu,
- c) Toprak: Mineral ve organik maddelerin parçalanarak ayrışması sonucu oluşan, yeryüzünü ince bir tabaka halinde kaplayan, canlı ve doğal kaynağı,
- ç) Arazi: Toprak, iklim, topografya, ana materyal, hidroloji ve canlıların değişik oranda etkisi altında bulunan yeryüzü parçasını,
- d) Tarım arazisi: Toprak, topografya ve iklimsel özellikleri tarımsal üretim için uygun olup, halihazırda tarımsal üretim yapılan veya yapılmaya uygun olan veya imar, ihya, ıslah

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilir arazileri,

f) Mutlak tarım arazisi: Bitkisel üretimde; toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topografik sınırlamaları yok veya çok az olan; ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan, halihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli olan arazileri,

g) Özel ürün arazisi: Mutlak tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamaları nedeniyle yöreye adapte olmuş bitki türlerinin tamamının tarımının yapılamadığı ancak özel bitkisel ürünlerin yetiştiriciliği ile su ürünleri yetiştiriciliğinin ve avcılığının yapılabildiği, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri,

h) Dikili tarım arazisi: Mutlak ve özel ürün arazileri dışında kalan ve üzerinde yöre ekolojisine uygun çok yıllık ağaç, ağaççık ve çalı formundaki bitkilerin tarımı yapılan, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri,

ı) Marjinal tarım arazisi: Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamalar nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarımın yapıldığı arazileri,

ii) Yeter büyüklükte tarımsal arazi parseli: Makineli tarımda toplam işlem zamanları ile alan kayıplarını optimum yapabilen, arazi nitelikleri, ürün deseni ve potansiyeline göre Bakanlık tarafından belirlenen en küçük parsel büyüklüğünü,

iii) Yeter gelirli tarımsal işletme: Bir tarım işletmesinde üretim faktörlerinin rasyonel kullanımına olanak vererek işletmenin gelişmesini temin eden, ailenin ekonomik ve sosyal gelişimini temin edecek geliri sağlayan, tarımsal yapının muhafazası ve tarımın sürekliliğini sağlayan en küçük işletme büyüklüğünü,

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

edilerek tarımsal üretim yapılmaya uygun hale dönüştürülebilir arazileri,

e) Mutlak tarım arazisi: Bitkisel üretimde; toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özelliklerinin kombinasyonu yöre ortalamasında ürün alınabilmesi için sınırlayıcı olmayan, topografik sınırlamaları yok veya çok az olan; ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan, halihazır tarımsal üretimde kullanılan veya bu amaçla kullanıma elverişli olan arazileri,

f) Özel ürün arazisi: Mutlak tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamaları nedeniyle yöreye adapte olmuş bitki türlerinin tamamının tarımının yapılamadığı ancak özel bitkisel ürünlerin yetiştiriciliği ile su ürünleri yetiştiriciliğinin ve avcılığının yapılabildiği, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri,

g) Dikili tarım arazisi: Mutlak ve özel ürün arazileri dışında kalan ve üzerinde yöre ekolojisine uygun çok yıllık ağaç, ağaççık ve çalı formundaki bitkilerin tarımı yapılan, ülkesel, bölgesel veya yerel önemi bulunan arazileri,

ğ) Marjinal tarım arazisi: Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazileri dışında kalan, toprak ve topografik sınırlamalar nedeniyle üzerinde sadece geleneksel toprak işlemeli tarımın yapıldığı arazileri,

h) Yeter büyüklükte tarımsal arazi parseli: Makineli tarımda toplam işlem zamanları ve alan kayıplarını optimum yapabilen, arazi nitelikleri, ürün deseni ve potansiyeline göre Bakanlık tarafından belirlenen ve daha fazla küçültülemeyecek en küçük parsel büyüklüğünü,

ı) Yeter gelirli tarımsal işletme: Bir tarım işletmesinde üretim faktörlerinin rasyonel kullanımına olanak vererek işletmenin gelişmesini temin eden, ailenin ekonomik ve sosyal gelişimini temin edecek gelir ile tarımsal yapının muhafazası ve tarımın sürekliliğini sağlayan en küçük işletme büyüklüğünü,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

k) Tarım dışı alanlar: Üzerinde toprak bulunmayan çıplak kayalar, daimi karla kaplı alanları, ırmak yataklarını, sahil kumullarını, askeri alanları, endüstriyel, turizm, rekreasyon, iskan, altyapı ve benzeri amaçlarla planlanmış arazileri,

l) Sulu tarım arazisi: Tarımı yapılan her türlü bitkinin büyüme devresinde ihtiyaç duyduğu suyun yeterli miktarda karşılandığı arazileri,

m) Tarımsal amaçlı yapılar: Toprak koruma ve sulamaya yönelik altyapı tesisleri, entegre nitelikte olmayan hayvancılık ve su ürünleri üretim ve muhafaza tesisleri ile zorunlu olarak tesis edilmesi gerekli olan müştemilatı, mandıra, üreticinin bitkisel üretime bağlı olarak elde ettiği ürünü için ihtiyaç duyacağı yeterli boyut ve hacimde depolar, un değirmeni, tarım alet ve makinelerinin muhafazasında kullanılan sundurma ve çiftlik atölyeleri, seralar, tarımsal işletmede üretilen ürünün özelliği itibarıyla hasattan sonra iki saat içinde işlenmediği takdirde ürünün kalite ve besin değeri kaybolması söz konusu ise bu ürünlerin işlenmesi için kurulan tesisler ile Bakanlık tarafından tarımsal amaçlı olduğu kabul edilen entegre nitelikte olmayan diğer tesisleri,

n) Arazi yetenek sınıflaması: Toprak bozulmasına neden olmayacak şekilde arazinin en uygun tarımsal kullanımını sağlayan kullanım ve koruma verilerini bir araya getirerek temel toprak etütlerine ve iklim koşullarına dayalı yapılan; toprakların işlemeli tarıma ve genellikle kültür bitkilerinin yetiştiriciliğine uygunluk derecesini belirlemeye yönelik arazi sınıflamasını,

o) Arazi kullanım planlaması: Ülkesel ve bölgesel planlamalara ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olarak, toprağın ve diğer çevresel kaynakların bozulmasını önlemek için ekolojik,

(Tarım, Orman ve Köyleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

i) Tarım dışı alanlar: Üzerinde toprak bulunmayan çıplak kayalar, daimi karla kaplı alanları, ırmak yataklarını, sahil kumullarını, sazlık ve bataklıkları, askeri alanları, endüstriyel, turizm, rekreasyon, iskan, altyapı ve benzeri amaçlarla planlanmış arazileri,

j) Sulu tarım arazisi: Tarımı yapılan bitkilerin büyüme devresinde ihtiyaç duyduğu suyun, su kaynağından alınarak yeterli miktarda ve kontrollü bir şekilde karşılandığı arazileri,

k) Tarımsal amaçlı yapılar: Toprak koruma ve sulamaya yönelik altyapı tesisleri, entegre nitelikte olmayan hayvancılık ve su ürünleri üretim ve muhafaza tesisleri ile zorunlu olarak tesis edilmesi gerekli olan müştemilatı, mandıra, üreticinin bitkisel üretime bağlı olarak elde ettiği ürünü için ihtiyaç duyacağı yeterli boyut ve hacimde depolar, un değirmeni, tarım alet ve makinelerinin muhafazasında kullanılan sundurma ve çiftlik atölyeleri, seralar, tarımsal işletmede üretilen ürünün özelliği itibarıyla hasattan sonra iki saat içinde işlenmediği takdirde ürünün kalite ve besin değeri kaybolması söz konusu ise bu ürünlerin işlenmesi için kurulan tesisler ile Bakanlık tarafından tarımsal amaçlı olduğu kabul edilen entegre nitelikte olmayan diğer tesisleri,

l) Arazi yetenek sınıflaması: Toprak bozulmasına neden olmayacak şekilde arazinin en uygun kullanım şeklini belirlemek için kullanım ve koruma verilerini bir araya getirerek temel toprak etütlerine ve iklim koşullarına dayalı yapılan planlamalara yönelik arazi sınıflamasını,

m) Arazi kullanım planlaması: Her ölçekte planlamaya temel oluşturmak üzere, toprağın ve diğer çevresel kaynakların bozulmasını önlemek için ekolojik, toplumsal ve ekonomik şartlar gözetilerek sürdürülebilirlik ilkesine uygun, farklı arazi kullanım şekillerini oluşturmaya yönelik toprak ve su potansiyelinin belir-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

toplumsal, ekonomik şartlar ile farklı arazi kullanım şekillerini oluşturmaya yönelik toprak ve su potansiyelinin sistematik olarak değerlendirilmesini ve birbirleri ile olan ilişkilerini belirleyen rasyonel arazi kullanım planlarını,

ö) Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri: Tarım alanlarında yörenin ekolojik, ekonomik ve toplumsal özellikleri dikkate alınarak toprakların sürekli üretkenliğini sağlayacak tarım tekniklerini, toprak, su, bitki ve insan ilişkileri ile toprak korumaya yönelik diğer fiziksel, kimyasal, kültürel ve bitkisel düzenlemeleri kapsayan rasyonel tarımsal arazi kullanım plan ve projelerini,

p) Toprak koruma projeleri: Toprağın doğal veya insan faaliyetleri sonucu yok olmasını, bozulmasını veya zarar görmesini önlemek ve sürekli üretken kalmasını sağlamak için yapılan fiziksel, kültürel ve bitkisel tedbirleri kapsayan projeleri, ifade eder.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

lenip, sistematik olarak değerlendirilmesini ve birbirleri ile olan ilişkilerini ortaya koyan rasyonel arazi kullanım planlarını,

n) Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projeleri: Tarım alanlarında yörenin ekolojik, ekonomik ve toplumsal özellikleri dikkate alınarak toprakların sürekli üretkenliğini sağlayacak tarım tekniklerini, toprak, su, bitki ve insan ilişkileri ile toprak korumaya yönelik diğer fiziksel, kimyasal, kültürel ve bitkisel düzenlemeleri kapsayan rasyonel tarımsal arazi kullanım plan ve projelerini,

o) Toprak koruma projeleri: Toprağın doğal veya insan faaliyetleri sonucu yok olmasını, bozulmasını veya zarar görmesini önlemek ve sürekli üretken kalmasını sağlamak için yapılan fiziksel, kültürel ve bitkisel tedbirleri kapsayan projeleri,

ö) Arazi toplulaştırması: Arazilerin doğal ve yapay etkilerle bozulmasını ve parçalanmasını önlemek, parçalanmış arazilerde ise doğal özellikleri, kullanım bütünlüğü ve mülkiyet hakları gözetilerek birden fazla arazi parçasının birleştirilip ekonomik, ekolojik ve toplumsal yönden daha işlevsel yeni parsellerin oluşturulmasını ve bu parsellerin arazi özellikleri ve alanı değerlendirilerek kullanım şekillerinin belirlenmesini, köy ve arazi gelişim hizmetlerinin sağlanmasını,

p) Toplulaştırma proje sahası: Toplulaştırma projesinin uygulanacağı sınırlar içinde kalan alanı,

r) Arazi bozulması: Arazinin doğal veya yapay etkiler sonucu özelliklerinin değişikliğe uğraması ile ekonomik ve ekolojik işlevlerinin azalması veya yok olmasını,

s) Toprak veri tabanı: Arazi ve toprak kaynaklarının nitelikleri ile birlikte belirlenerek kayıt altına alındığı veri tabanını,

ş) Tahsis: Bu Kanun kapsamında değerlendirilmek üzere, Hazinesinin özel mülkiyetinde

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

İKİNCİ BÖLÜM

Arazi Mülkiyet Hakkının Kullanımı ve Toprak Koruma Kurulunun Teşekkülü

Arazi mülkiyet hakkının kullanım esası

MADDE 4.- Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken; toprağın üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla, araziye kullananlar gerekli önlemleri alır.

Toprak Koruma Kurulunun teşekkülü

MADDE 5.- Her ilde, valinin veya görevlendireceği bir valî yardımcısının başkanlığında, ildeki tarımdan sorumlu birim amiri tarafından başkan yardımcılığı ve sekreteryaya hizmetleri görevi yürütülmek üzere, ilde plan yapma yetkisine sahip kamu kurum ve kuruluşlarından üç birimin ve Maliye Bakanlığının ildeki üst düzey temsilcileri ile tarımsal planlamalar ve toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan meslek veya sivil toplum kuruluşlarının yerel temsilcilerinden üç kişi olmak üzere Kurul teşkil edilir. Kurulun gündeminde bulunan araziler Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün proje alanı veya 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununa göre uygulama alanı ilan edilen yerlerden ise bu alanlarda uygulama yapan birimin yetkili temsilcisi de Kurula dahil edilir.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlardan, vasfı ve hali hazır kullanım şekline bakılmaksızın toplulaştırma kapsamında değerlendirilebilecek yerlerin, Maliye Bakanlığı tarafından Bakanlığa tahsis edilmesini,

İfade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Arazi Mülkiyet Hakkının Kullanımı ve Toprak Koruma Kurulu

Arazi mülkiyet hakkının kullanım esası

MADDE 4.- Devletin hüküm ve tasarrufu altında ve Hazinesinin özel mülkiyetinde olan araziler ile kamu kurumlarına, gerçek ve tüzel kişilere ait olan arazilerin mülkiyet hakkı kullanılırken toprağın; bitkisel üretim fonksiyonu, endüstriyel, sosyo-ekonomik ve ekolojik işlevlerinin tamamen, kısmen veya geçici olarak engellenmemesi amacıyla araziye kullananlar, bu Kanunun ön gördüğü tedbirleri almakla yükümlüdür.

Toprak Koruma Kurulu

MADDE 5.- Her ilde, valinin başkanlığında, ildeki tarımdan sorumlu birim amiri tarafından başkan yardımcılığı ve sekreteryaya hizmetleri görevi yürütülmek üzere, ilde plan yapma yetkisine sahip kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerden, üç birimin ve Maliye Bakanlığının ildeki üst düzey temsilcisi ile planlama ve/veya toprak koruma konularında ulusal ölçekte faaliyette bulunan kamu kurumu niteliğini haiz meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının yerel temsilcilerinden üç kişi olmak üzere Kurul oluşturulur. Kurulun gündeminde bulunan araziler özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünün proje alanı veya 22.11.1984 tarihli ve 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanununa göre uygulama alanı ilan edilen yerlerden ise bu alanlarda uygulama yapan birimin yetkili temsilcisi de Kurula dahil edilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Kurulun kuruluş, çalışma usul ve esasları Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Kurulun görevleri

MADDE 6.- Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Arazi kullanılan tüm faaliyetlerde, arazinin korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılmasına yönelik inceleme, değerlendirme ve izleme yapmak, ortaya çıkan olumsuzlukları belirlemek, toprak korumayı ve bununla ilgili sorunları giderici önlemleri almak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak için görüş oluşturmak,

b) Arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek üzere yerel plan veya projelerin uygulanması amacıyla takibini yapmak,

c) Toprak koruma önlemlerinin yerine getirilmesi sürecini, yerel ölçekte izlemek, değerlendirmek ve çözümleyici öneriler geliştirmek, hazırlanacak toprak koruma ve arazi kullanım planları doğrultusunda, yerel ölçekli yıllık iş programları için görüş oluşturmak ve uygulamaya konulmasının takibini yapmak,

d) Kanunla verilen diğer görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Toprak ve Arazi Varlığının Belirlenmesi

Toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, standartlar ve haritaların hazırlanması, veri tabanının oluşturulması

MADDE 7.- Bakanlık, toprak koruma ve kullanmaya yönelik farklı sistemler kullanarak arazi ve toprakla ilgili sınıflamaları yapar veya yaptırır.

Tarım arazileri; doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri Bakanlık tarafından belirlenen mutlak tarım arazileri,

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurulun kuruluşu, çalışma usul ve esasları Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Kurulun görevleri

MADDE 6.- Kurulun görevleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Arazi kullanılan tüm faaliyetlerde, arazinin korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılmasına yönelik inceleme, değerlendirme ve izleme yapmak, ortaya çıkan olumsuzlukları belirlemek, toprak korumayı ve bununla ilgili sorunları giderici önlemleri almak, geliştirmek, uygulanmasını sağlamak için görüş oluşturmak.

b) Arazi kullanımını gerektiren tüm girişimleri yönlendirmek üzere, yerel plan veya projelerin uygulanması amacıyla takibini yapmak.

c) Toprak koruma önlemlerinin yerine getirilmesi sürecini, yerel ölçekte izlemek, değerlendirmek ve çözümleyici öneriler geliştirmek, hazırlanacak toprak koruma ve arazi kullanım planları doğrultusunda, yerel ölçekli yıllık iş programları için görüş oluşturmak ve uygulamaya konulmasının takibini yapmak.

ç) Ülkesel, bölgesel veya yerel ölçekli yapılan planlar arasındaki uyumu denetlemek.

d) Kanunla yer alan konularla ilgili başvuruları almak ve ilgililere aktarmak.

e) Kanunla verilen diğer görevleri yapmak.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Toprak ve Arazi Varlığının Belirlenmesi

Toprak ve arazi varlığının belirlenmesine ilişkin esaslar

MADDE 7.- Bakanlık, toprak koruma ve kullanmaya yönelik farklı sistemler kullanarak arazi ve toprakla ilgili sınıflamaları ve haritaları yapar veya yaptırır.

Toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, sınıflandırılması, etüt, analiz ve sınıflama ile il-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri olarak sınıflandırılır.

Toprak ve arazi varlığının belirlenmesi, sınıflandırılması, etüt, analiz ve sınıflama ile ilgili standart oluşturulması, harita ve veri tabanının hazırlanması ve kullanıcıların hizmetine sunulmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Tarımsal arazi parsel büyüklüklerinin belirlenmesi

MADDE 8.- Tarımsal faaliyetin ekonomik olarak yapılabildiği en küçük alana sahip ve daha fazla küçülmemesi gereken yeter büyüklükteki tarımsal arazi parsel büyüklüğü, bölge ve yörelerin ekonomik, ekolojik ve teknik özellikleri gözetilerek, Bakanlık tarafından belirlenir.

Kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan yerler hariç olmak üzere tarım arazileri, belirlenen yeter büyüklükteki tarımsal arazi parsellerinden daha küçük parçalara bölünemez. Miras yolu ile intikallerde yeter büyüklükteki parseller oluşturulamıyorsa ifraz yapılmaz, ortak kullanım, kiralama veya satış yoluna gidilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Toprakların Korunması ve Arazi Kullanımı

Toprakların korunması

MADDE 9.- Arazi kullanımını gerektiren her türlü girişim ve yatırım sürecinde toprakların korunması, doğal ve yapay olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarının önlenmesi; arazi kullanım planları, tarımsal amaçlı arazi

(Tarım, Orman ve Köyışleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

gili standart oluşturulması, harita ve veri tabanının hazırlanması ve kullanıcıların hizmetine sunulmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Tarım arazilerinin sınıflandırılması ve arazi parsel büyüklüklerinin belirlenmesi

MADDE 8.- Tarım arazileri; doğal özellikleri ve ülke tarımındaki önemine göre, nitelikleri Bakanlık tarafından belirlenen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ve marjinal tarım arazileri olarak sınıflandırılır. Ayrıca Bakanlık tarım arazilerinin korunması, geliştirilmesi ve kullanımını ile ilgili farklı sınıflandırmalar yapabilir.

Tarımsal faaliyetin ekonomik olarak yapılabildiği en küçük alana sahip ve daha fazla küçülmemesi gereken yeter büyüklükteki tarımsal arazi parsel büyüklüğü, bölge ve yörelerin toplumsal, ekonomik, ekolojik ve teknik özellikleri gözetilerek, Bakanlık tarafından belirlenir.

Kamu yatırımları için ihtiyaç duyulan yerler hariç olmak üzere tarım arazileri, belirlenen yeter büyüklükteki tarımsal arazi parsellerinden daha küçük parçalara bölünemez. Miras yolu ile intikallerde yeter büyüklükteki parseller oluşturulamıyorsa ifraz yapılmaz; ortak kullanım, kiralama veya satış yoluna gidilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Toprakların Korunması ve Arazi Kullanımı

Toprakların korunması

MADDE 9.- Arazi kullanımını gerektiren her türlü girişim ve yatırım sürecinde toprakların korunması, doğal ve yapay olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarının önlenmesi; arazi kullanım planları, tarımsal amaçlı arazi

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

kullanım plan ve projeleri ile toprak koruma projelerinin uygulamaya konulması ile sağlanır.

Arazi kullanım planlarının yapılması

MADDE 10.- Ülkesel ve bölgesel planlara uyum sağlayacak şekilde, su potansiyeli, toprak veri tabanı ve haritaları esas alınarak sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda toprağın niteliği ve arazinin yeteneği gözetilerek uygun arazi kullanım biçimleri belirlenir.

Bakanlık veya valilikler tarafından hazırlanacak arazi kullanım planlarında; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla koruma altına alınmış alanlar, yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerine yer verilir. Tarım arazileri, bu Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere arazi kullanım planlarında belirtilen amaçları dışında kullanılamaz. Arazi kullanım planlarında yer verilen kullanım şekilleri ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirilir.

Arazi kullanım planının hazırlanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinin hazırlanması

MADDE 11.- Tarım arazilerinde toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerinin sürekli üretim sağlayacak şekilde korunarak kullanımı için, en az bir ziraat mühendisi

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kullanım plan ve projeleri ile toprak koruma projelerinin uygulamaya konulması ile sağlanır.

Arazi kullanım planlarının yapılması

MADDE 10.- Arazi kullanım planları ile ülkesel ve bölgesel planlamalara temel oluşturan ve diğer fiziki planlamalara veri teşkil eden; su potansiyeli, toprak veri tabanı ve haritaları esas alınarak çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda toprağın niteliği, arazinin yeteneği ve diğer arazi özellikleri gözetilerek uygun arazi kullanım şekilleri belirlenir.

Bakanlık tarafından hazırlanan veya hazırlattırılan arazi kullanım planlarında; yerel, bölgesel ve ülkesel ölçekte tarım arazileri, mera arazileri, orman arazileri, özel kanunlarla belirlenen alanlar, yerleşim alanları, sosyal ve ekonomik amaçlı altyapı tesisleri ile diğer arazi kullanım şekillerine yer verilir. Bakanlık arazi kullanım planlarının hazırlanmasını ihtiyaca göre valiliklere devredebilir.

Özel kanunlarla belirlenen veya belirlenecek alanlarda, ilgili kanun hükümleri saklı kalmak kaydı ile arazi kullanım planlarında yer verilen kullanım şekilleri, ilgili kanunlar kapsamında sorumlu bakanlık veya kuruluşlar tarafından değerlendirilir.

Tarım arazileri, bu Kanunda belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, arazi kullanım planlarında belirtilen amaçları dışında kullanılamaz.

Arazi kullanım planının hazırlanmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerinin hazırlanması

MADDE 11.- Tarım arazilerinde toprağın kimyasal, fiziksel ve biyolojik özelliklerinin sürekli üretim sağlayacak şekilde korunarak kullanımı için, en az bir ziraat mühendisi

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

sorumluluğunda tarımsal amaçlı arazi kullanım plan veya projeleri valilikler tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan veya projelerinin hazırlanmasında, çiftçilerin ve arazi sahiplerinin görüşleri ile sahip oldukları arazi miktarı oranında maddi katkıları alınır.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan veya projelerinin uygulanacağı arazinin sınırları, büyüklüğü, alınacak katkılar ve uygulama ile ilgili diğer usul ve esaslar Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Toprak koruma projelerinin hazırlanması

MADDE 12.- Toprağın bulunduğu yerde tarımsal amaçla kullanmak üzere korunması esastır.

Ancak zorunlu olarak sanayi, ulaştırma, enerji tesisleri, iletim hatları, depolama alanları, madencilik, turizm, inşaat ve benzeri faaliyetler için tahsis edilen yerlerde yapılan kazı veya dolgu çalışmaları ile bu faaliyetler sonucu ortaya çıkan atıkların yakın ve uzak çevre arazilere vereceği kirlilik zararı, toprak kayıpları ve arazi bozulmaları söz konusu ise, araziyi kullananlar tarafından toprak koruma projeleri hazırlanır veya hazırlattırılır.

Toprak koruma projeleri arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önlemek için gerekli olan sekileme, çevirme, koruma duvarı, bitkilendirme, arıtma, drenaj gibi imalat, inşaat ve kültürel tedbirleri içerir, en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda hazırlanır ve ilgili valilik tarafından onaylanır.

Ayrıca heyelan, sel oyuntusu, rüzgar erozyonu gibi doğal olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarını önlemek için valilikler toprak koruma projelerini hazırlatarak uygulamasını yapar veya yaptırır.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

sorumluluğunda tarımsal amaçlı arazi kullanım plan veya projeleri, valilikler tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan veya projelerinin hazırlanmasında, çiftçilerin ve arazi sahiplerinin görüşleri alınır.

Arazi sahipleri ve araziyi kullananlar, hazırlanan plan ve projelere uymakla yükümlüdür.

Tarımsal amaçlı arazi kullanım plan veya projelerinin uygulanacağı arazinin sınırları, büyüklüğü ve uygulama ile ilgili diğer usul ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Toprak koruma projelerinin hazırlanması

MADDE 12.- Toprağın bulunduğu yerde, doğal fonksiyonlarını sürdürebilmesinin sağlanması amacıyla korunması esastır.

Kentsel yerleşim amaçlı imar planı bulunan yerler dışında, zorunlu olarak kazı veya dolgu gerektiren herhangi bir arazi kullanım faaliyeti sonucu toprak kayıpları ve arazi bozulmaları söz konusu ise araziyi kullananlar tarafından toprak koruma projeleri hazırlanır veya hazırlattırılır.

Toprak koruma projeleri arazi bozulmalarını ve toprak kayıplarını önlemek için gerekli olan sekileme, çevirme, koruma duvarı, bitkilendirme, arıtma, drenaj gibi imalat, inşaat ve kültürel tedbirleri içerir, en az bir ziraat mühendisi sorumluluğunda hazırlanır ve valilik tarafından onaylanır.

Heyelan, sel ve rüzgar gibi doğal olaylar sonucu meydana gelen toprak kayıplarını önlemek için valilikler, toprak koruma projelerini hazırlatarak uygulamasını yapar veya yaptırır.

Toprak koruma projelerinin gerekliliği, hazırlanması, uygulanması, yetki ve sorumlulukların belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar, Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Toprak koruma projelerinin gerekliliği, hazırlanması, uygulanması, yetki ve sorumlulukların belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı

MADDE 13.- Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- a) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- b) Doğal afet sonrası ortaya çıkan yerleşim yeri ihtiyacı,
- c) Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- d) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- e) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış yatırımlar

için bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.

Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır.

Birinci fıkranın (c) ve (d) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usul ve esasları

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı

MADDE 13.- Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri tarımsal üretim amacı dışında kullanılamaz. Ancak, alternatif alan bulunmaması ve Kurulun uygun görmesi şartıyla;

- a) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar,
- b) Doğal afet sonrası ortaya çıkan geçici yerleşim yeri ihtiyacı,
- c) Petrol ve doğal gaz arama ve işletme faaliyetleri,
- ç) İlgili bakanlık tarafından kamu yararı kararı alınmış madencilik faaliyetleri,
- d) Bakanlıklarca kamu yararı kararı alınmış plan ve yatırımlar

İçin bu arazilerin amaç dışı kullanım taleplerine, toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile Bakanlık tarafından izin verilebilir.

Mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri, dikili tarım arazileri ile sulu tarım arazileri dışında kalan tarım arazileri; toprak koruma projelerine uyulması kaydı ile valilikler tarafından tarım dışı kullanımlara tahsis edilebilir.

Tarımsal amaçlı yapılar için, projesine uyulması şartıyla ihtiyaç duyulan miktarda her sınıf ve özellikteki tarım arazisi valilik izni ile kullanılır.

Birinci fıkranın (c) ve (ç) bentleri kapsamında izin alan işletmeciler, faaliyetlerini çevre ve tarım arazilerine zarar vermeyecek şekilde yürütmekle ve kendilerine tahsis edilen yerleri tahsis süresi bitiminde eski vasfına getirmekle yükümlüdürler.

Bu madde kapsamında valiliklerce verilen kararlara yapılan itirazlar, Bakanlık tarafından değerlendirilerek karara bağlanır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Tarımsal potansiyeli yüksek büyük ovaların belirlenmesi ve korunması

MADDE 14.- Tarımsal üretim potansiyeli yüksek, erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ovalar; kurul veya kurulların görüşü alınarak, Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile büyük ova koruma alanı olarak belirlenir.

Büyük ovalardaki koruma ve geliştirme amaçlı tarımsal altyapı projeleri ve arazi kullanım planları, kurul veya kurulların görüşleri dikkate alınarak, Bakanlık ve valilikler tarafından öncelikle hazırlanır veya hazırlattırılır. Bu alanlarda bulunan tarım arazileri; tarımsal amaçlı yapılar ve Bakanlar Kurulunca kamu yararı kararı alınmış faaliyetler hariç, arazi kullanım planlarında belirlenen amacı dışında kullanılamaz.

Büyük ova koruma alanlarının belirlenmesi ve korunmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunması

MADDE 15.- Doğal ve yapay olaylar sonucu toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri bozulmuş veya bozulma ihtimali olan araziler ile siltasyondan önemli derecede etkilenen baraj, gölet ve benzeri rezervuar havzalarında toprak kayıplarını ve siltasyonu önlemek, koruma, geliştirme ve kullanmayı esas alan teknikleri yerleştirmek amacıyla, kurulların görüşü alınarak, Bakanlığın teklifi ve

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Tarım arazilerinin korunması ve amaç dışı kullanımına dair uygulamaların usul ve esasları tüzükle düzenlenir.

Tarımsal potansiyeli yüksek büyük ovaların belirlenmesi ve korunması

MADDE 14.- Tarımsal üretim potansiyeli yüksek, erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ovalar; kurul veya kurulların görüşü alınarak, Bakanlığın teklifi ve Bakanlar Kurulu kararı ile büyük ova koruma alanı olarak belirlenir.

Büyük ovalardaki koruma ve geliştirme amaçlı tarımsal altyapı projeleri ve arazi kullanım planları, kurul veya kurulların görüşleri dikkate alınarak, Bakanlık ve valilikler tarafından öncelikle hazırlanır veya hazırlattırılır.

Büyük ovalarda bulunan tarım arazileri hiçbir surette amacı dışında kullanılamaz. Ancak alternatif alan bulunmaması, kurul veya kurullarca uygun görüş bildirilmesi şartıyla;

a) Tarımsal amaçlı yapılar,

b) Bakanlık ve talebin ilgili olduğu Bakanlıkça ortaklaşa kamu yararı kararı alınmış faaliyetler,

İçin tarım dışı kullanımlara Bakanlıkça izin verilebilir.

Büyük ova koruma alanlarının belirlenmesi ve korunmasına ilişkin usul ve esaslar tüzükle düzenlenir.

Erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunması

MADDE 15.- Doğal ve yapay olaylar sonucu toprağın fiziksel, kimyasal ve biyolojik özellikleri bozulmuş veya bozulma ihtimali olan araziler ile millenmeden önemli derecede etkilenen baraj, gölet ve benzeri rezervuar havzalarında toprak kayıplarını ve millenmeyi önlemek, koruma, geliştirme ve kullanmayı esas alan teknikleri yerleştirmek amacıyla, kurulların görüşü alınarak, Bakanlığın teklifi ve

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Bakanlar Kurulu kararı ile erozyona duyarlı alanlar belirlenir.

Erozyona duyarlı arazilerin belirlenmesi ve korunması amacıyla bu arazilerin kullanım planları ve altyapı projeleri; kurulların görüşleri dikkate alınarak, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet alanları ile sınırlı olmak kaydıyla kamu kuruluşlarının birbirlerine bağlı hizmetlerini aksatmayacak şekilde bir uyum ve zaman planlaması içerisinde, havza bazında ilgili kamu kuruluşları tarafından yapılır veya yaptırılır. Bu amaçla yapılan veya yaptırılan rüzgar perdeleri, sekiler, sel oyuntusu önleme yapıları gibi fiziki yapıların korunması arazi sahiplerine aittir.

Bakanlık; kurak, yarı kurak ve az yağışlı yerlerde iklim değişiklikleri ve insan faaliyetleri de dahil olmak üzere çeşitli nedenlerle toprak bozulması görülen çölleşmeye maruz alanlarda ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ile işbirliği yaparak gerekli önlemleri alır veya aldırır.

Erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Toprak kirliliğinin önlenmesi

MADDE 16.- Valilikler, tarımsal veya tarım dışı faaliyetlerden kaynaklanan toprağı kirletici ve bozucu olumsuzlukların giderilmesi için gerekli önlemleri alır ve aldırır.

Arazi toplulaştırması ve dağıtımı

MADDE 17.- Bakanlık, arazinin rasyonel kullanımını sağlamak amacıyla parsel büyüklüklerinin optimum ölçülerde oluşması için, doğrudan veya kurulların talebi üzerine kamu yararına arazi toplulaştırma kararı alabilir.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bakanlar Kurulu kararı ile erozyona duyarlı alanlar belirlenir.

Erozyona duyarlı arazilerin belirlenmesi ve korunması amacıyla bu arazilerin kullanım planları ve altyapı projeleri; kurulların görüşleri dikkate alınarak, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının hizmet alanları ile sınırlı olmak kaydıyla, kamu kuruluşlarının birbirlerine bağlı hizmetlerini aksatmayacak şekilde bir uyum ve zaman planlaması içerisinde, havza bazında ilgili kamu kuruluşları tarafından yapılır veya yaptırılır. Bu amaçla yapılan veya yaptırılan rüzgar perdeleri, sekiler, sel oyuntusu önleme yapıları gibi fiziki yapıların korunması, arazi sahiplerine aittir.

Bakanlık; kurak, yarı kurak ve az yağışlı yerlerde iklim değişiklikleri ve insan faaliyetleri de dahil olmak üzere, çeşitli nedenlerle toprak bozulması görülen çölleşmeye maruz alanlarda ilgili kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri ile işbirliği yaparak gerekli önlemleri alır veya aldırır.

Erozyona duyarlı alanların belirlenmesi ve korunmasına ilişkin usul ve esaslar, Bakanlık tarafından hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

Toprak kirliliğinin izlenmesi ve önlenmesi

MADDE 16.- Valilikler, tarımsal veya tarım dışı faaliyetlerden kaynaklanan toprağı kirletici ve bozucu olumsuzlukların izlenmesi ve giderilmesi için gerekli önlemleri alır ve aldırır.

Toprağı kirletenlere 9.8.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanununun ilgili hükümleri uygulanır.

Arazi toplulaştırması ve dağıtımı

MADDE 17.- Arazinin rasyonel kullanımını sağlamak amacıyla parsel büyüklüklerinin optimum ölçülerde oluşması için, arazinin yarısından çoğuna malik bulunan ve sayıca maliklerin yarısından fazlasını oluşturanların muvafakati üzerine isteğe bağlı,

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Toplulaştırma yapılacak arazi sınırları, Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile tespit edilir. Bakanlar Kurulunun bu kararı toplulaştırma ve diğer işlemler yönünden kamu yararı kararı sayılır. Bu karar sonucu isteğe bağlı olarak veya maliklerin muvafakati aranmaksızın proje bazında arazi toplulaştırması ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile kırsal alan düzenlemesi Bakanlık tarafından yapılır veya yaptırılır. Uygulamada isteğe bağlı toplulaştırmalara öncelik tanınır.

Ekonomik ölçekte, yaşayabilir ve gelişebilir tarım işletmeleri oluşturmak için tarım arazisi bulunmayan veya yetersiz olan çiftçilere, tarımsal işletme kurabilmeleri veya mevcut olanı geliştirmeleri amacıyla Devletin mülkiyetinde bulunan tarım arazisi niteliğindeki arazilerden toplulaştırma kapsamında dağıtım yapılır.

Bakanlık, yeter büyüklükte olmayan tarımsal arazi parsellerini gerektiğinde ilgili kişilerin muvafakati alınmak kaydıyla piyasa fiyatlarından satın alabilir. Toplulaştırma uygulamalarında, Hazineye ait tarım arazileri ile birlikte bu araziler kullanılarak yeter büyüklükte yeni parseller oluşturulur ve bu parseller; arazisi satın alınan veya yeter büyüklükte tarım arazisi olmayan yöre çiftçilerine öncelikli olmak üzere, satılır. Bu amaçla yapılan alım ve satımlar her türlü vergi, resim, harç ve katkı payından muaftır.

Arazi toplulaştırma çalışmalarının usul ve esasları tüzükle düzenlenir.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bakanlığın veya kurulların talebi üzerine kamu yararı gözetilerek isteğe bağlı olmaksızın, Bakanlar Kurulu kararı ile arazi toplulaştırma proje sahası belirlenir ve uygulanır.

Bakanlar Kurulunun bu kararı toplulaştırma ve diğer işlemler yönünden kamu yararı kararı sayılır. Bu karar sonucu isteğe bağlı olarak veya maliklerin muvafakati aranmaksızın proje bazında arazi toplulaştırması, köy gelişim ve tarla içi geliştirme hizmetleri ile kırsal alan düzenlemesi Bakanlık tarafından yapılır veya yaptırılır. Uygulamada isteğe bağlı toplulaştırmalara öncelik tanınır.

Toplulaştırma sahası olarak tespit edilen yerlerde bulunan Hazinesinin özel mülkiyetinde ve Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan ve toplulaştırma amaçlarına uygun olarak değerlendirilmesi mümkün olan tarım arazileri, Bakanlığın talebine istinaden vasfına ve mevcut kullanım şekline bakılmaksızın Maliye Bakanlığınca, Bakanlığa tahsis edilir.

Ekonomik ölçekte, yaşayabilir ve gelişebilir tarım işletmeleri oluşturmak için tarım arazisi bulunmayan veya yetersiz olan çiftçilere, tarımsal işletme kurabilmeleri veya mevcut olanı geliştirmeleri amacıyla, toplulaştırma kapsamında tahsis edilen yerler Bakanlıkça bedeli mukabilinde dağıtılabılır.

Bakanlık, yeter büyüklükte olmayan tarımsal arazi parsellerini gerektiğinde toplulaştırma ve bu Kanun kapsamında değerlendirmek üzere kamulaştırabilir. Toplulaştırma uygulamalarında, tahsisli araziler ile birlikte bu araziler kullanılarak yeter büyüklükte yeni parseller oluşturulur ve bu parseller; arazisi kamulaştırılan veya yeter büyüklükte tarım arazisi olmayan yöre çiftçilerine öncelikli olmak üzere rayiç bedeli üzerinden ve Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslara göre Maliye Bakanlığı tarafından doğrudan satılır. Bu amaçla yapılan kamulaştırma ve satımlara konu olan

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

işlemler ve düzenlenen kağıtlar Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim, harç ve katkı payından müstesnadır.

Toplulaştırma sonucu oluşturulan parsellerin alanı ve arazi özellikleri birlikte değerlendirilir ve gerçek kişilere, kamu ve özel hukuk tüzel kişilere ait toplulaştırmaya konu arazilerden yol, kanal, tahliye kanalı gibi kamunun ortak kullanacağı yerler için en fazla yüzde onu kadar ortak tesislere katılım payı düşülür. Katılım payı için bedel ödenmez. Katılım payı dışında kesilen arazi öncelikle varsa eş değer tahsisli arazilerden karşılanır, yoksa kamulaştırılır.

Toplulaştırma sahası ilan edilen yerlerle ilgili Bakanlar Kurulu Kararı Resmî Gazetede yayımlandıktan sonra toplulaştırma işlemleri sonuçlanıncaya kadar bu alanlarda toplulaştırmaya konu arazilerin mülkiyet ve zilyetliğinin devir, temlik, ipotek ve satış vaadi işlemleri projeyi uygulayan birimin iznine bağlıdır.

Toplulaştırma çalışmaları ile ilgili usul ve esaslar tüzükle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Özendirme, Denetim, Yaptırımlar, Gelir ve Giderler

Özendirme

MADDE 18.- Toprağın korunması, üretim gücünün geliştirilerek sürdürülmesi, arazinin iyileştirilmesine yönelik toprak ıslahı ve tarla içi geliştirme etkinlikleri, yeteneğe uygun arazi kullanımı konularında projeye dayalı yatırım yapan, toprak işleme, sulama ve yetiştirme tekniklerini uygulayan üreticilere, tarımsal desteklemelerde öncelik verilir, yatırımları Bakanlık imkânlarıyla desteklenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Denetim ve Yaptırımlar

Denetim

MADDE 18.- Bu Kanunun uygulamasında denetim görevini Bakanlık veya valilikler yerine getirir. Bu Kanunda yer alan projelerle ilgili denetim örnekleme yöntemiyle yapılır ve

Denetim

MADDE 19.- Bu Kanunun uygulamasında denetim görevini Bakanlık, valilikler veya kurullar yapar yada yaptırır. Bu Kanunda yer alan projelerle ilgili denetim örnekleme yön-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

sonucundan Bakanlık ve kurullara bilgi verilir. Uygulamada etüt, sınıflama, analiz gibi toprak ve arazi ile ilgili teknik konularda denetim görevini Bakanlık yapar. Kurul üyesi kurum veya kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları tespit ettikleri arazi bozulmaları ve toprak kayıpları ile ilgili faaliyetler hakkında valiliklere ihbarda bulunabilir. Valilikler konuyu inceleyerek sonucu en geç üç ay içerisinde ihbarı yapana bildirmek zorundadır.

Tarım arazilerinin yanlış kullanımlarında uygulanacak cezalar

MADDE 19.- Tarımsal amaçlı arazi kullanımlarında tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerine uyulması zorunludur.

Bu plan veya projelere aykırı hareket edilerek arazi tahrip edilmiş veya diğer koruma ve üretim yapılarına zarar verilmiş ise, valilikçe tespit yaptırılarak sorumlular bir kez uyarılır ve projeye uygunluk sağlanması için azami üç ay süre verilir. Bu sürenin sonunda aykırı kullanımların devam etmesi durumunda faaliyet durdurulur. Valilikçe arazinin eski haline dönüştürülmesi için yapılan tüm masraflar sorumlulardan tahsil edilir. Ayrıca, araziye zarar verenlere, tahrip edilen mutlak tarım arazilerinin her metre karesi için bir Yeni Türk Lirası, özel ürün ve dikili tarım arazilerinin her metre karesi için yetmiş beş Yeni Kuruş, marjinal tarım arazilerinin her metre karesi için elli Yeni Kuruş idari para cezası verilir.

Valiliğin yaptıracağı tespitlerle plan veya projelere uyulduğu ve arazi tahribatının durduğu belirlenirse sınırlama ve hak mahrumiyetleri ortadan kalkar.

Tarım dışı amaçlı arazi kullanımlarına ilişkin cezalar

MADDE 20.- Tarım dışı arazi kullanımlarında toprak koruma projelerine uyulması zorunludur.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

temiyle yapılır ve sonucundan Bakanlık ve kurullara bilgi verilir. Uygulamada etüt, sınıflama, analiz gibi toprak ve arazi ile ilgili teknik konularda denetim görevini Bakanlık yapar veya yaptırır. Kurul üyesi kurum veya kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları tespit ettikleri arazi bozulmaları ve toprak kayıpları ile ilgili faaliyetler hakkında valiliklere ihbarda bulunabilir. Valilikler konuyu inceleyerek, sonucu en geç üç ay içerisinde, ihbarı yapana bildirmek zorundadır.

Tarım arazilerinin yanlış kullanımlarında uygulanacak cezalar

MADDE 20.- Tarımsal amaçlı arazi kullanımlarında, tarımsal amaçlı arazi kullanım plan ve projelerine uyulması zorunludur.

Bu plan veya projelere aykırı hareket edilerek arazi tahrip edilmiş veya diğer koruma ve üretim yapılarına zarar verilmiş ise valilikçe tespit yaptırılarak sorumlular bir kez uyarılır ve projeye uygunluk sağlanması için azami üç ay süre verilir. Bu sürenin sonunda aykırı kullanımların devam etmesi durumunda faaliyet durdurulur. Valilikçe arazinin eski haline dönüştürülmesi için yapılan tüm masraflar sorumlulardan tahsil edilir. Ayrıca, araziye zarar verenlere, tahrip edilen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazilerinin her metre karesi için bir Yeni Türk Lirası, marjinal tarım arazilerinin her metre karesi için elli Yeni Kuruş idarî para cezası verilir.

Valiliğin yaptıracağı tespitlerle plan veya projelere uyulduğu ve arazi tahribatının durduğu belirlenirse sınırlama ve hak mahrumiyetleri ortadan kalkar.

Tarım dışı amaçlı arazi kullanımlarına ilişkin cezalar ve yükümlülükler

MADDE 21.- Tarım dışı arazi kullanımlarında toprak koruma projelerine uyulması zorunludur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Tarım dışı arazi kullanımına izinsiz başlanması veya hazırlanan toprak koruma projelerine uyulmaması halinde, aşağıdaki işlemler gerçekleştirilir ve yaptırımlar uygulanır:

a) Arazi kullanımı için izinsiz işe başlanmış ve çalışmalar devam ediyorsa; valilik işi tamamen durdurur, yapılan iş tamamlanmış ise kullanımına izin verilmez. Kullanılan arazi tarım dışı amaçlı kullanıma uygun yerlerden ise kullanılan alanın her metre karesi için bir Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir ve bu Kanunda öngörülen tedbirlerle birlikte gerekli izinler alınması şartıyla işin tamamlanmasına veya iş bitmiş ise kullanımına izin verilir. Arazi kullanım planlarında, tarımsal amaç için ayrılmış arazilerde, izinsiz yapılan bütün yapılar yıkılır ve temizlenir. Temizlik ve arazinin yeniden eski haline gelmesi için yapılan masraflar sorumlulardan tahsil edilir. Ayrıca, zarar verilen mutlak tarım arazilerinin her metre karesi için iki Yeni Türk Lirası, özel ürün ve dikili tarım arazilerinin her metre karesi için yüzelli Yeni Kuruş, marjinal tarım arazilerinin her metre karesi için bir Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir.

b) Toprak koruma projelerine aykırı hareket ederek arazinin tahribine ve/veya diğer koruma ve üretim yapılarına zarar verilirse valilik tarafından sorumlular bir kez uyarılır ve projeye uygunluk sağlanması için azami üç ay süre verilir. Bu sürenin sonunda aykırı kullanımların devam etmesi durumunda yapılan işler valilikçe tamamen durdurulur, verilen kullanım izni iptal edilir ve zarar verilen mutlak tarım arazilerinin her metre karesi için iki Yeni Türk Lirası, özel ürün ve dikili tarım arazilerinin her metre karesi için yüzelli Yeni Kuruş, marjinal tarım arazilerinin her metre karesi için bir Yeni Türk lirası idari para cezası verilir. Arazinin temizlenmesi ve eski haline dönüştürülmesi için yapılacak masraflar ve verilen bu cezalar sorumlulardan tahsil edilir.

(Tarım, Orman ve Köyİşleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Tarım dışı arazi kullanımına izinsiz başlanması veya hazırlanan toprak koruma projelerine uyulmaması halinde, aşağıdaki işlemler gerçekleştirilir ve yaptırımlar uygulanır:

a) Arazi kullanımı için izinsiz işe başlanmış ve çalışmalar devam ediyorsa; valilik işi tamamen durdurur, yapılan iş tamamlanmış ise kullanımına izin verilmez. Kullanılan arazi tarım dışı amaçlı kullanıma uygun yerlerden ise kullanılan alanın her metre karesi için bir Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir ve bu Kanunda öngörülen tedbirlerle birlikte gerekli izinlerin alınması şartıyla işin tamamlanmasına veya iş bitmiş ise kullanımına izin verilir.

Arazi kullanım planlarında, tarımsal amaçlı kullanım için ayrılmış arazilerde, izinsiz yapılan bütün yapılar yıkılır ve temizlenir. Arazinin yeniden eski haline gelmesi için yapılan masraflar sorumlulardan tahsil edilir. Ayrıca, zarar verilen tarım arazilerinin, her metre karesi için iki Yeni Türk Lirası idari para cezası verilir.

b) Toprak koruma projelerine aykırı hareket ederek arazinin tahribine ve/veya diğer koruma ve üretim yapılarına zarar verilirse valilik tarafından sorumlular bir kez uyarılır ve projeye uygunluk sağlanması için azami üç ay süre verilir. Bu sürenin sonunda aykırı kullanımların devam etmesi durumunda yapılan işler valilikçe tamamen durdurulur, verilen kullanım izni iptal edilir ve zarar verilen mutlak tarım arazileri, özel ürün arazileri ve dikili tarım arazilerinin her metre karesi için iki Yeni Türk Lirası, marjinal tarım arazilerinin her metre karesi için bir Yeni Türk lirası idari para cezası verilir. Arazinin temizlenmesi ve eski haline dönüştürülmesi için yapılacak masraflar ve verilen bu cezalar sorumlulardan tahsil edilir.

Toprak koruma projelerinin bulunmaması, yetersizliği veya zamanında gerekli tadilatların yapılmaması sonucu arazi tahribi veya toprak

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

c) Toprak koruma projelerinin bulunmaması, yetersizliği veya zamanında gerekli tadilatların yapılmaması sonucu arazi tahribi veya toprak kayıpları söz konusu olursa meydana gelecek zararlardan; proje hazırlanmasına gerek olmadığına karar verenler, proje hazırlanmış ise projeyi hazırlayan ve onaylayanlar sorumludur.

İdari cezalara itiraz ve tahsil

MADDE 21.- Bu Kanunda yazılı olan idari cezalar o yerin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Verilen idari cezalara dair kararlar ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

ALTINCI BÖLÜM
Çeşitli Hükümler

Yönetmelikler

MADDE 22.- Bu Kanunun uygulanmasına dair yönetmelikler ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak, Bakanlık tarafından Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

kayıpları söz konusu olursa meydana gelecek zararlardan; proje hazırlanmasına gerek olmadığına karar verenler, proje hazırlanmış ise projeyi hazırlayan ve onaylayanlar sorumludur. Sorumlular, kusurlu bulunan fiillerinin niteliğine göre 26.3.2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun kamu görevlilerine ait hükümleri uyarınca cezalandırılırlar.

İdari cezalara itiraz ve para cezalarının tahsili

MADDE 22.- Bu Kanunda yazılı olan idari cezalar o yerin en büyük mülki amiri tarafından verilir. Verilen idari cezalara dair kararlar ilgililere 11.2.1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. Bu Kanuna göre verilen idari para cezaları 21.7.1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre Maliye Bakanlığınca tahsil olunur.

Gelir ve giderler

MADDE 23.- Bu Kanun hükümlerine göre tahsil edilen her türlü gelir ve cezalar, genel bütçeye gelir kaydedilir. Kanunun uygulanmasına ilişkin gerekli ödenek Bakanlık bütçesinde öngörülür.

ALTINCI BÖLÜM

**Tüzük ve Yönetmelikler, Değiştirilen,
Geçici ve Son Hükümler**

Tüzük ve yönetmelikler

MADDE 24.- Bu Kanunun uygulanmasına dair tüzükler Bakanlar Kurulu tarafından, yönetmelikler ise ilgili kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Bakanlık tarafından; Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içerisinde yürürlüğe konulur.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 23.- 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıda (c) bendi eklenmiştir.

"c) Tarım arazileri, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan tarımsal amaç dışında kullanılmak üzere planlanamaz."

MADDE 24.- 21.6.1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sulu veya kuru arazi ayrımı, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümlerine göre yapılır."

MADDE 25.- 25.2.1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"d) Köy yerleşim yeri ile uygulama imar plânı veya uygulama plânlarına ilave imar plânlarının hazırlanması, toprak muhafazası, gen kaynaklarının korunması, millî park ve muhafaza ormanı kurulması, doğal, tarihî ve kültürel varlıkların korunması, sel kontrolü, akarsular ve kaynakların düzenlenmesi, bu kaynaklarda yapılması gereken su ürünleri üretimi faaliyetleri için ihtiyaç duyulan,"

"Durum ve sınıfı çok iyi veya iyi olan mera, yaylak ve kışlaklarda birinci fıkranın (a), (f) ve (g) bentleri hariç, tahsis amacı değişikliği yapılamaz."

"Bakanlık tarafından uygulanan mera veya arazi toplulaştırma projeleri kapsamında; arazinin niteliği ve kullanım bütünlüğü dikkate alınarak işlenen tarım arazilerinden mera kullanımına, mera kullanımından işlemeli tarıma takas usulü ile dönüşüm yapılabilir. Tarımsal kullanım veya mera bütünlüğünü sağlamak için, nitelikleri itibarıyla takas edilecek arazi bulunamaması durumunda piyasa fiyatından

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 25.- 3.5.1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasına aşağıdaki (c) bendi eklenmiştir.

"c) Tarım arazileri, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda belirtilen izinler alınmadan tarımsal amaç dışında kullanılmak üzere planlanamaz."

MADDE 26.- 21.6.1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanununun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Sulu veya kuru arazi ayrımı, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümlerine göre yapılır."

MADDE 27.- 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununun 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"d) Köy yerleşim yeri ile uygulama imar plânı veya uygulama plânlarına ilave imar plânlarının hazırlanması, toprak muhafazası, gen kaynaklarının korunması, millî park ve muhafaza ormanı kurulması, doğal, tarihî ve kültürel varlıkların korunması, sel kontrolü, akarsular ve kaynakların düzenlenmesi, bu kaynaklarda yapılması gereken su ürünleri üretimi faaliyetleri için ihtiyaç duyulan,"

"Durum ve sınıfı çok iyi veya iyi olan mera, yaylak ve kışlaklarda birinci fıkranın (a), (f) ve (g) bentleri hariç, tahsis amacı değişikliği yapılamaz."

"Bakanlık tarafından uygulanan mera veya arazi toplulaştırma projeleri kapsamında; arazinin niteliği ve kullanım bütünlüğü dikkate alınarak işlenen tarım arazilerinden mera kullanımına, mera kullanımından işlemeli tarıma takas usulü ile dönüşüm yapılabilir. Tarımsal kullanım veya mera bütünlüğünü sağlamak için, nitelikleri itibarıyla takas edilecek arazi bulunamaması durumunda bu fıkra hüküm-

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

alım ve satım yoluna gidilir, yapılan alım ve satımlar her türlü vergi, resim ve harçtan muaf-
tır. Takas veya alım satım yolu ile kullanım
şekli belirlenen araziler on yıl süre ile amacı
dışında kullanılamaz, on yılın sonunda Bakan-
lığın uygun görüşü alınmak suretiyle amacı
dışına çıkarılabilir.”

MADDE 26.- 4342 sayılı Mera Kanununun
geçici 3 üncü maddesinde yer alan “tahsis
amacı değiştirilerek” ibaresi yürürlükten kal-
dırılmıştır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

GEÇİCİ MADDE 1.- 1.1.2004 tarihinden
önce tarım arazileri; gerekli izinler alınmadan
tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış ve tarımsal
bütünlüğü bozmuyor ise; söz konusu arazinin
istenilen amaçla kullanımı için, altı ay içerisinde
Bakanlığa müracaat edilmesi, hazırlanacak
toprak koruma projesine uyulması ve tarım dışı
kullanılan tarım arazilerinin her metre karesi
için iki Yeni Türk Lirası ödenmesi şartıyla izin
verilir.

(Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

lerine göre değerlendirmek, takas etmek veya
satmak üzere kamulaştırma yapılabilir.
Kamulaştırılan bu araziler takas veya doğrudan
satış suretiyle değerlendirilir. Yapılan kamulaş-
tırma, takas ve satımlarla ilgili işlemler ve
düzenlenen kağıtlar Katma Değer Vergisi hariç
her türlü vergi, resim, harç ve katkı payından
müstesnadır. Takas, kamulaştırma veya satım
yolu ile kullanım şekli belirlenen araziler on yıl
süre ile amacı dışında kullanılamaz, on yılın
sonunda Bakanlığın uygun görüşü alınmak
suretiyle amacı dışına çıkarılabilir. Bu fıkranın
uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık-
ça belirlenir.”

GEÇİCİ MADDE 1.- 1.1.2004 tarihinden
önce tarım arazileri; gerekli izinler alınmadan
tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış ve tarımsal
bütünlüğü bozmuyor ise söz konusu arazinin
istenilen amaçla kullanımı için, altı ay içerisinde
Bakanlığa müracaat edilmesi, hazırlanacak
toprak koruma projesine uyulması ve tarım dışı
kullanılan tarım arazilerinin her metre karesi
için beş Yeni Türk Lirası ödenmesi şartıyla izin
verilir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun
Kabul Ettiği Metin)

Yürürlük

MADDE 27.- Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 28.- Bu Kanun hükümlerini
Bakanlar Kurulu yürütür.

Yürürlük

MADDE 28.- Bu Kanun yayımı tarihinde
yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 29.- Bu Kanun hükümlerini
Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.

A. Gül

Devlet Bakanı

B. Atalay

Devlet Bakanı

G. Akşit

Millî Savunma Bakanı

M. V. Gönül

Millî Eğitim Bakanı

H. Çelik

Ulaştırma Bakanı V.

G. Akşit

Sanayi ve Ticaret Bakanı

A. Coşkun

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

A. Şener

Devlet Bakanı

A. Babacan

Devlet Bakanı V.

A. Babacan

İçişleri Bakanı

A. Aksu

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Z. Ergezen

Tarım ve Köyişleri Bakanı

S. Güçlü

En. ve Tab. Kay. Bakanı

M. H. Güler

Çevre ve Orman Bakanı

O. Pepe

Devlet Bak. ve Başb. Yrd.

M. A. Şahin

Devlet Bakanı

M. Aydın

Adalet Bakanı

C. Çiçek

Maliye Bakanı V.

A. Şener

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

M. Başesgioğlu

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Mumcu

